

Psychological Well-being and Ethical Decision-making of Accountants with the Mediating Role of Individual Risk-taking Propensity: A Case Study of Accountants of Kashi Companies in Yazd Province

Zohreh Arefmanesh*

Assistant Professor, Department of Accounting and finance, Faculty of Economics, management and Accounting, Yazd University, Yazd, Iran. (Corresponding Author), arefmanesh@yazd.ac.ir

Mohammad Mahdi Dehghani Ashkezari

Assistant Professor of the Department of Islamic Education, Farhangian University, Tehran, Iran. (mmdehghaniashk.cfu.ac.ir)

Zahra Ahmadi

MSc. Student of accounting, Yazd university, Yazd, Iran. (zahra.04901@gmail.com)

Hamideh Saffari Kermani

MSc. Student of accounting, Yazd university, Yazd, Iran. saffari.hamideh@yahoo.com

Abstract:

Accountants' ethical decision-making as an effective factor in providing honest financial reports can be influenced by factors such as personal characteristics and mental health. Psychological well-being as one of the fields of behavioral finance has an effect on accountants' ethical decision-making. In the meantime, people's willingness to take risks, under the influence of people's mental and psychological characteristics, can affect the level of ethical decisions taken by them. The purpose of this research is to investigate the effect of psychological well-being on the ethical decision-making of accountants, taking into account the mediating role of individual risk-taking tendency. The research data was obtained using standard questionnaires by a sample using Cochran's formula, 160 people randomly selected from among 190 accountants of tile companies in Yazd province in 1401. Data analysis has been done using structural equation method and PLS software. Based on the findings of the research, psychological well-being has a positive and significant effect on the ethical decision-making of accountants through the willingness to take individual risks. On the other hand, psychological well-being has a direct effect on the tendency to take risks, and the tendency to take risks has an inverse effect on ethical decision-making. The findings of this

study can be useful in developing recruitment strategies and training programs for accountants in firms.

Keywords: Psychological Well-being, Ethical Decision-making of Accountants, Individual Risk-taking.

Copyrights

This license only allowing others to download your works and share them with others as long as they credit you, but they can't change them in any way or use them commercial.

بهبودی روانشناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران با نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی: مطالعه موردی حسابداران شرکت‌های کاشی استان یزد

زهره عارف منش*^۱ محمد مهدی دهقانی اشکذری^۲ زهرا احمدی^۳
حمیده صفاری کرمانی^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۰۱

چکیده

تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران به عنوان یک عامل موثر در ارائه گزارش‌های مالی صادقانه، می‌تواند تحت تاثیر عواملی همچون ویژگی‌های فردی و سلامت روانی قرار گیرد. بهبودی روانشناختی به عنوان یکی از حوزه‌های مالی رفتاری بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران اثر دارد. در این میان، تمایل به ریسک‌پذیری افراد، تحت تاثیر ویژگی‌های روحی و روانی افراد می‌تواند بر میزان اتخاذ تصمیمات اخلاقی توسط آنان موثر واقع شود. هدف از این پژوهش بررسی تاثیر بهبودی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران با در نظر گرفتن نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی می‌باشد. داده‌های پژوهش با استفاده از پرسشنامه‌های استاندارد توسط نمونه‌ای با استفاده از فرمول کوهن، به تعداد ۱۶۵ نفر انتخاب شده به روش تصادفی از میان ۲۹۰ نفر حسابدار شرکت‌های کاشی استان یزد در سال ۱۴۰۱ به دست آمده است. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش معادلات ساختاری و نرم افزار PLS انجام شده است. بر اساس یافته‌های پژوهش، بهبودی روانشناختی از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران اثر مثبت و معناداری دارد. از طرفی بهبودی روانشناختی بر تمایل به ریسک‌پذیری تاثیر مستقیم دارد و تمایل به ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر معکوس دارد. یافته‌های حاصل

^۱ استادیار بخش حسابداری و مالی، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران (نویسنده مسئول)، arefmanesh@yazd.ac.ir

^۲ استادیار گروه آموزش معارف اسلامی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. (mm.dehghaniashk@cfu.ac.ir)

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران. (@gmail.com۵۴۹۰۱zahra)

^۴ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه یزد، یزد، ایران (saffari.hamideh@yahoo.com)

از این مطالعه می‌تواند در تدوین راهبردهای استخدام و برنامه‌های آموزشی حسابداران در شرکت‌ها مفید باشد.

کلید واژه‌ها: بهزیستی روانشناختی، تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران، ریسک‌پذیری فردی.

۱-مقدمه:

آگاهی‌های عمومی در مورد اخلاقیات، به طور مستمر افزایش یافته و به طور همزمان کسب و کار بین‌المللی و چندملیتی نیز در حال همه‌گیر شدن است. همچنین ماهیت کسب و کار و سازمان‌های تجاری بیش از پیش پیچیده شده است. جهانی‌سازی، مهندسی مالی، اقتصاد مبتنی بر دانش، تکنولوژی اطلاعات و اخلاق سایبری تنها چند نمونه از ویژگی‌های محیط جدید کسب و کارند که نگرانی‌های جدیدی را پدید آورده است. پیچیدگی کسب و کار ضمن افزودن بر اهمیت حسابداری، باعث شد که بسیاری از متفکران اخلاق اظهار کنند که تاکنون کمتر به موضوع اخلاق کسب و کار توجه شده است. فیلسوفان عقیده دارند که حسابداران به عنوان یک قشر از جامعه فاقد مهارت کافی در هنگام مواجهه با چالش‌ها و موضوعات اخلاقی‌اند (روبیایی و رضایی، ۱۳۹۳). حسابداران حرفه‌ای معمولاً با موقعیت‌های مختلفی روبه‌رو می‌شوند که نیاز به قضاوت و تصمیم‌گیری اخلاقی با اهمیتی دارد. حسابداران با فرصت‌های کاری زیادی مواجه می‌شوند که اگر در آن فرصت، رفتار غیراخلاقی داشته باشند، می‌توانند منافع شخصی بسیار زیادی کسب کنند. هر رفتار غیراخلاقی در حسابداری منجر به زیان در سیستم‌های اقتصادی می‌شود (روبیایی و محمدی، ۱۳۹۰).

شیوع رفتارهای غیراخلاقی در سازمان‌ها، هزینه‌های کلان اجتماعی و اقتصادی بر سازمان‌ها تحمیل می‌کند. فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران حرفه‌ای از مهم‌ترین و پرنسب‌ترین عواملی است که باعث حفظ کرامت حرفه‌ای حسابداری می‌شود (گراسیا مارزا، ۲۰۰۵). کاربرد تصمیم‌گیری اخلاقی در حسابداری و حسابرسی به چالشی همیشگی برای حرفه تبدیل شده است. رخدادن رسوایی‌های مالی در کشورهای مختلف، همگی حاوی پیامدهای منفی در زمینه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌باشد. رسوایی‌های اخلاقی بعضی از شرکت‌های بزرگ دنیا مانند تایکو، وردکام و انرون باعث افزایش انتظارات از حرفه حسابداری در زمینه رعایت دقیق اصول اخلاقی شده است. در ایران نیز اخبار مربوط به رسوایی‌های مالی و اختلاس‌های کلان نشان از سقوط اخلاق در تصمیم‌گیری‌های حسابداران دارد. بر اساس گزارش سازمان بین‌المللی شفافیت^۱ در مورد میزان فساد کشورها تحت عنوان "شاخص ادراک فساد"^۲ مربوط به سال ۲۰۱۹ میلادی، متأسفانه ایران از بین ۱۸۰ کشور مورد بررسی در جایگاه ۱۴۶ قرار گرفته است (باباجانی و همکاران، ۱۳۹۹). تداوم حیات حرفه حسابداری و اشتغال اعضای آن منوط به نوع و کیفیت خدماتی که ارائه می‌کند و اعتبار و اعتمادی است که در نتیجه ارائه این خدمات به دست می‌آورد. این اعتماد و اعتبار، سرمایه اصلی حرفه حسابداری است و حفظ آن اهمیت والایی دارد و لازمه

^۱ Transparency International

^۲ Corruption Perceptions Index

آن پایبندی فکری و عملی اعضای حرفه به ضوابط رفتاری و اخلاقی آن است (رویایی و محمدی، ۱۳۹۰).

در سال‌های اخیر یکی از متغیرهای مهم که مورد توجه پژوهشگران حوزه حسابداری قرار گرفته است، تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران^۱ و عوامل موثر بر آن است (شیهان و اشمیت، ۲۰۱۵). عوامل مختلفی از جمله بهزیستی روانشناختی^۲ بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران اثر دارد (رحمانی نیا و همکاران، ۱۴۰۰). بهزیستی روانشناختی، حالتی از سلامتی است که بیانگر احساسات، رفتارها و شناخت‌های مثبت از ارتباط با خود، دیگران و طبیعت است (موحد و عباسی، ۱۳۹۸).

یکی دیگر از عواملی که بر تصمیم‌گیری اخلاقی اثر دارد، تمایل به ریسک‌پذیری^۳ است (کریمی و همکاران، ۱۳۹۹). ریسک‌پذیری در معنای عام به خطرپذیری اشاره دارد. این مفهوم یکی از عناوین مطرح در زندگی امروزه به ویژه در فعالیت‌های اقتصادی می‌باشد. از جمله عوامل موثر بر ریسک‌پذیری، عوامل فردی شامل ویژگی‌های شخصیتی همچون احساساتی بودن، برونگرا بودن و داشتن اعتماد به نفس است و علاوه بر آن عواملی همچون انتخاب آزادانه و آشنایی با خطر می‌توانند بر ریسک‌پذیری فردی موثر باشند (توکلی، ۱۳۸۵). ریسک‌پذیری خصیصه ای فردی است و به عوامل درونی فرد بستگی دارد (لاری سمنانی، ۱۳۹۷). بنابراین بهزیستی روانشناختی میزان تمایل افراد به ریسک‌پذیری را تحت تاثیر قرار می‌دهد. علاوه بر آن، ریسک‌پذیری می‌تواند عاملی در اتخاذ تصمیمات مناسب طی فرآیندهای مختلف باشد. بنابراین حسابداران می‌توانند با درک صحیح ریسک‌پذیری و عوامل موثر بر آن بهترین تصمیمات را در فرآیند کاری خود اتخاذ نمایند.

مطالعات مختلفی در حوزه تصمیم‌گیری اخلاقی در حرفه حسابداری و حسابرسی انجام شده است. از جمله کریسنایانا و همکاران (۲۰۲۲)، تاثیر استرس و خودکارآمدی بر قضاوت حسابرسان با نقش تعدیل‌کنندگی بهزیستی روانشناختی، دون و همکاران (۲۰۲۲)، تاثیر تمایل به ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی، رحمانی نیا و همکاران (۱۴۰۰) و حسین پور و همکاران (۱۴۰۰)، تاثیر ویژگی‌های شخصیتی و رفتاری و ویژگی‌های روانی سلامت روانی، کمال‌گرایی و اهمال‌کاری حسابداران بر تصمیم‌گیری اخلاقی آنها، مقدم و همکاران (۱۴۰۰) تاثیر عوامل مختلفی همچون فرهنگ، نیت، شخصیت و ارزش‌های فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان

^۱ Ethical decision making of accountants

^۲ Psychological well-being

^۳ Willingness to take risks

حسابداری، بشیری‌منش و داوودی (۱۴۰۱) تاثیر بهزیستی ذهنی بر تجربه شغلی و حرفه‌ای حسابرسان بخش عمومی و محمدبیگی و همکاران (۱۴۰۲)، تاثیر فرهنگ بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران رسمی ایران، با توجه به نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی را مورد بررسی قرار دادند. اما بر اساس بررسی‌های نویسندگان تاکنون پژوهشی در ارتباط با تاثیر بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران با توجه به نقش میانجی ریسک‌پذیری فردی صورت نگرفته است. لذا پژوهش حاضر شکاف تحقیقاتی موجود در این زمینه را کاهش می‌دهد و به بسط ادبیات پژوهش در این حوزه کمک شایانی خواهد کرد. در همین راستا مساله اصلی پژوهش بررسی تاثیر بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران با نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی حسابداران فعال در صنایع کاشی استان یزد می‌باشد. صنعت کاشی در استان یزد بیش از یک پنجم صنایع استان یزد را تشکیل می‌دهد و همچنین بیش از ۴۵ درصد نیاز کاشی کشور از تولیدات کاشی استان یزد تامین می‌شود. استان یزد بیش از ۸۰ درصد صادرات کشور را به خود اختصاص داده و قطب صنعت کاشی و سرامیک در کشور است. وجود منابع انسانی با انگیزه و خوش‌فکر و نیز معادن بکر و آماده بهره‌برداری، وجود انگیزه و امنیت سرمایه‌گذاری، مرکزیت جغرافیایی در کشور، دسترسی به راه‌های مواصلاتی وسیع، همچنین امکان استفاده از وسایل حمل و نقل ریلی و ... باعث شده تا این استان در بخش‌های مختلف صنعت از جمله در تولید کاشی و سرامیک به قطب کشور تبدیل شود. در استان یزد صنعت کاشی و سرامیک توانسته است نقش مهمی در ایجاد اشتغال داشته باشد. همچنین این صنعت نقش مهمی در تولید ناخالص استان یزد داشته است. حسابداران صنایع کاشی استان یزد به عنوان یک قشر از جامعه حسابداران ایران ممکن است فاقد مهارت کافی در هنگام مواجهه با چالش‌ها و موضوعات اخلاقی باشند و با توجه به تاثیر عوامل روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی، انجام پژوهشی برای بررسی تاثیر بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران با نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی حسابداران فعال در صنعت کاشی ضرورت دارد.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

افراد همواره در معرض تصمیم‌گیری هستند. برخی از این تصمیمات مانند تصمیمات مالی به‌طور مستقیم بر زندگی آنان اثر دارد. این تصمیم‌ها تحت تاثیر عواملی همچون سن، جنسیت، هوش، خلق و خو، درآمد و سلامتی افراد قرار می‌گیرند (کریم‌زاده، ۱۳۸۶). حسابداران نیز همواره در معرض اتخاذ تصمیمات قرار دارند و از آنجایی که این تصمیمات در نهایت بر گزارش‌های ارائه‌شده توسط آنان موثر واقع می‌شود، لازم است فرآیند تصمیم‌گیری حسابداران، تصمیم‌گیری اخلاقی باشد (کریمی و همکاران، ۱۳۹۹). دون و همکاران (۲۰۲۲) تصمیم‌گیری اخلاقی را فرآیند

ارزیابی و انتخاب از میان گزینه‌های موجود به شیوه‌ای که منطبق با اصول اخلاقی باشد تعریف می‌کنند. تصمیم‌گیری اخلاقی شامل دو جنبه فلسفه اخلاقی و روانشناختی است. فلسفه اخلاقی به درک درست یا نادرست بودن یک تصمیم می‌پردازد، در حالی که جنبه روانشناختی آن بر درک تصمیم‌گیری تأکید دارد، درکی بر پایه واکنش منطقی در مواجهه با موضوعات اخلاقی (حسین‌پور و همکاران، ۱۴۰۰). یکی از برجسته‌ترین مدل‌ها در مورد فرآیندهای اخلاقی، مدل تصمیم‌گیری اخلاقی رست (۱۹۸۶) می‌باشد. این مدل حاکی از این است که تصمیم‌گیری اخلاقی شامل فرآیندی است که افراد برای تعیین خوب یا بد بودن یک عمل یا تصمیم از آن استفاده می‌کنند و در یک فرآیند چهار مرحله‌ای شامل الف) حساسیت اخلاقی (شناسایی مسأله اخلاقی) ب) قضاوت اخلاقی (قضاوت در مورد اینکه چه کاری از نظر اخلاقی درست می‌باشد) ج) انگیزه اخلاقی (اولویت‌بندی آن کاری که از نظر اخلاقی درست است) د) عمل اخلاقی (اقدام بر اساس انگیزه اخلاقی) اجرا می‌شود.

از طرف دیگر، بهزیستی روانشناختی به عنوان یکی از حوزه‌های رفتاری بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران اثر دارد. به نحوی که، حالات روحی افراد در موقعیت‌های مختلف بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی در آنان موثر است (لاری سمنانی، ۱۳۹۷). بهزیستی روانشناختی بر اساس احساسات درونی فرد شکل می‌گیرد به نحوی که فرد بر اساس هر واکنش بیرونی، حالتی را حس می‌کند و آن را در قالب تصمیم‌گیری‌ها بروز می‌دهد (مکنون و همکاران، ۱۹۹۹). ساختار بهزیستی روانشناختی در مرکز توجه شاخه‌ای از روانشناسی به نام روانشناسی مثبت^۱ قرار گرفته است. روانشناسی مثبت، عبارت است از مطالعه علمی عملکرد بهینه انسان (لطفی‌کار و همکاران، ۱۳۹۴). با وجود اینکه مطالعات در مورد بهزیستی روانشناختی در دهه ۱۹۲۰ آغاز شده است، اما همچنان این موضوع مورد پژوهش و بررسی قرار می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین مدل‌هایی که بهزیستی روانشناختی را مفهوم‌سازی و عملیاتی کرده است، مدل چند بعدی ریف (۱۹۸۹) است. ریف (۱۹۸۹) بهزیستی روانشناختی را تلاش فرد برای تحقق توانایی‌های بالقوه واقعی خود می‌داند. این مدل از طریق ادغام نظریه‌های مختلف رشد فردی، سلامت روانی و عملکرد سازگارانه گسترش یافته است (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۱). بهزیستی روانشناختی در مدل ریف (۱۹۸۹) از شش مولفه تشکیل شده است: ۱- مولفه پذیرش خود^۲، به معنی داشتن نگرش مثبت به خود و زندگی گذشته خویش است. ۲- مولفه روابط مثبت با دیگران^۳، به معنی داشتن احساسات قوی

^۱ positive psychology

^۲ self acceptance

^۳ Positive relationships with others

از همدلی و محبت نسبت به همه انسان‌ها و توانایی داشتن عشق بیشتر، دوستی عمیق‌تر و هم‌ذات‌پنداری کامل‌تر با دیگران و ارتباط گرم با دیگران. ۳- مولفه خودمختاری^۱، به معنی بیان جایگاه درونی ارزیابی، بنابراین، برای تایید به دیگران نگاه نمی‌کند، بلکه خود را با معیارهای شخصی ارزیابی می‌کند. ۴- مولفه تسلط بر محیط زیست^۲، به معنی توانایی فرد در انتخاب یا ایجاد محیط‌های مناسب با شرایط روانی خود. ۵- مولفه هدف در زندگی^۳، به معنی داشتن اهداف، مقاصد و حس جهت‌گیری در زندگی. ۶- مولفه رشد شخصی^۴، به معنی تاکید بر ادامه رشد و رویارویی با چالش‌ها یا وظایف جدید در دوره‌های مختلف زندگی است (شپرد و همکاران، ۲۰۱۲). علاوه بر این، مطالعه ریسک بر رفتار یکی از موضوعات اصلی تحقیقات رفتاری در حسابداری و مالی است. در سال ۱۷۹۵ برای نخستین بار آدام اسمیت دخالت مسائل عاطفی و ذهنی در کلیه امور انسان به ویژه مسائل اقتصادی را بیان کرد (پومپین، ۲۰۱۵). ریسک‌پذیری به عنوان یکی از این عوامل، میزانی است که به وسیله آن افراد تشویق می‌شوند تا کارهای مخاطره‌آمیز انجام دهند. به عبارت دیگر، دو دسته عوامل داخلی و خارجی بر میزان تمایل به ریسک‌پذیری اثر دارند، به اینصورت که بخشی از ریسک‌پذیری امری ذاتی و ناشی از تفاوت‌های وراثتی است و بخش دیگر اکتسابی و حاصل تجربه‌های به‌دست آمده در طول زندگی افراد است (کنادحسن، ۲۰۱۵). در واقع ریسک‌پذیری تمایل فرد به قرارگرفتن در سناریوی تصمیم‌گیری می‌باشد (پارسائیان و اعرابی، ۱۴۰۱). به عبارت دیگر، تمایل به ریسک‌پذیری به عنوان گرایش فرد به پذیرش سطح معینی از ریسک مرتبط با عملیات خود، به ویژه هنگام تصمیم‌گیری تعریف می‌شود (صالح و ابراهیم، ۲۰۱۱) و افراد بر اساس ظرفیت ریسک‌پذیری و گرایش به ریسک، میزان مخاطره ناشی از تصمیمات را نیز قبول می‌کنند (لاری سمنانی، ۱۳۹۷). به‌طور کلی، می‌توان ادعان داشت که ریسک‌پذیری، یک ویژگی شخصیتی می‌باشد که نشان‌دهنده تمایل عمومی به ریسک‌پذیری یا اجتناب از ریسک در زمینه‌های مختلف است (جکسون و همکاران، ۱۹۷۲). بنابراین، ریسک‌پذیری به عنوان خصیصه‌ای فردی به عوامل درونی فرد بستگی دارد و بهزیستی روانشناختی نیز حالات روحی و درونی افراد در واکنش به محیط را شامل می‌شود، در مجموع با توجه به آنچه که گفته شد، عواملی همچون حس حسابداران در مورد ریسک، میزان ریسکی که می‌خواهند یا می‌توانند متحمل شوند، اهداف حسابداران و بهزیستی روانشناختی حسابداران را می‌توان به عنوان عوامل اثرگذار بر اتخاذ تصمیمات اخلاقی دانست.

^۱ autonomy

^۲ Mastery of the environment

^۳ purpose in life

^۴ Personal growth

پیشینه خارجی پژوهش:

در رابطه با موضوع اصلی پژوهش تحقیقات چندانی صورت نگرفته است. در ادامه به برخی از پژوهش‌هایی که تا حدی به موضوع مورد مطالعه ارتباط دارند، اشاره می‌گردد.

اولین فردی که به موضوع بهزیستی روانشناختی پرداخته است، بار-آن (۱۹۸۸) است. نتایج پژوهش او حاکی از آن است که معتبرترین مؤلفه‌های بهزیستی روانشناختی شامل عزت نفس، روابط بین فردی، استقلال، حل مسئله، آزمون واقعیت، تحمل استرس، خودشکوفایی و شادکامی، مسئولیت اجتماعی و انعطاف‌پذیری می‌باشند. همچنین، اولین تحقیق انجام‌شده در حوزه اخلاق در حسابداری و تصمیم‌گیری اخلاقی در حسابداری در پژوهش لوئیپ (۱۹۶۹) برمی‌گردد، زمانی که هیچ توجهی به این موضوع نمی‌شد.

اکرم احمد و عبیدالشبیل (۲۰۱۹)، در مطالعه‌ای در حوزه تاثیر رهبری اخلاقی بر عملکرد حسابداران مدیریت در اردن، با بررسی نقش میانجی بهزیستی روانشناختی نشان دادند که سطح رهبری اخلاقی بر سلامت روانی حسابداران مدیریت اثر دارد و علاوه بر آن، رهبری اخلاقی از طریق نقش میانجی بهزیستی روانشناختی بر عملکرد اخلاقی در حسابداران مدیریت تاثیر معناداری دارد.

آسیانا و سوچاتا (۲۰۱۹)، در پژوهشی در حوزه تصمیم‌گیری اخلاقی در اندونزی نشان دادند که عواملی همچون ترجیحات ریسک، تسلط حرفه‌ای و روابط حرفه‌ای بر تصمیم‌گیری اخلاقی مشاوران مالیاتی تاثیر منفی و معناداری دارد.

کاسالی و پرانو (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی چهار سال تحقیق در مورد عوامل موثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی پرداختند و نشان دادند که ۴۲ عامل بر تصمیم‌گیری اخلاقی موثر هستند که شامل عوامل فردی و سازمانی می‌باشند. برخی از مهم‌ترین این عوامل شامل فرهنگ سازمانی، سبک‌های تصمیم‌گیری، انواع احساسات و خلق و خو، هنجارهای ذهنی، ویژگی‌های شخصیتی، رشد اخلاقی، معنویت و ... می‌باشد.

بلاسکو بلد و آلسینت (۲۰۲۲)، در پژوهشی در حوزه تحلیل شبکه‌ای از مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف در اسپانیا، نشان دادند که پذیرش خود، مرکزی‌ترین بعد در ساختار بهزیستی روانشناختی می‌باشد. علاوه بر آن، یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که تحلیل شبکه‌ای، مفهوم‌سازی جدیدی از بهزیستی روانشناختی ارائه می‌کند و شاخص‌های هدف به منظور بررسی سلامت روان افراد را مورد بررسی قرار می‌دهد.

کریسناپانا و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهشی با عنوان تاثیر استرس و خودکارآمدی بر قضاوت حسابرسان با نقش تعدیل‌کنندگی بهزیستی روانشناختی در بالی و جاوای شرقی نشان دادند که

بهزیستی روانشناختی بر تاثیر استرس بر قضاوت حسابرس تاثیر منفی و بر تاثیر خودکارآمدی بر قضاوت حسابرس تاثیر مثبت و معناداری دارد.

دون و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهشی در حوزه تمایل به ریسک‌پذیری و تصمیم‌گیری اخلاقی در ویتنام نشان دادند که تمایل به ریسک‌پذیری فردی در حسابداران و حسابرسان بر تصمیم‌گیری اخلاقی آنان تاثیر منفی و معناداری دارد.

ناتان و همکاران (۲۰۲۲)، در پژوهشی در حوزه تاثیر عوامل فرهنگی بر تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان رشته حسابداری و حسابرسان حرفه‌ای در ویتنام نشان دادند که چهار عامل تحصیلات، جنسیت، فاصله قدرت و ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی هر دو گروه تاثیر دارد.

پیشینه داخلی پژوهش:

اولین پژوهش داخلی در حوزه بهزیستی روانشناختی در شاخه حسابداری، پژوهش خداپرست و امیدی خانکهدانی (۱۴۰۰) می‌باشد. نتایج پژوهش آنان حاکی از آن است که درمان پذیرش و تعهد بر بهزیستی روانشناختی، کیفیت زندگی و فرسودگی شغلی حسابداران تاثیر معناداری دارد. همچنین، اولین پژوهش انجام‌شده در حوزه تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران در ایران، پژوهش مهرانی و همکاران (۱۳۹۰) می‌باشد و نتایج پژوهش آنان نشان داد که عواملی همچون قوانین و مقررات، ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های کار حسابرسی و ویژگی‌های سازمان حسابرسی‌کننده بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران رسمی تاثیر معناداری دارند.

مشغولی چافی و همکاران (۱۳۹۹)، در مقاله‌ای در حوزه الگوی تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران رسمی، با بهره‌گیری از نظریه داده‌بنیاد و با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۳۰ نفر از اساتید دانشگاهی و کارشناسان خبره حسابداری نشان دادند که عوامل مختلفی همچون باورهای مذهبی در کنار شرایط خانوادگی و خصوصیات فردی حسابداران می‌تواند زمینه‌ساز رفتار اخلاقی در آنان باشد.

کرمی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی در حوزه تاثیر ریسک‌پذیری بر عملکرد مدیران مالی نشان دادند بین سبک‌های تصمیم‌گیری و ریسک‌پذیری با عملکرد مدیران رابطه مثبت وجود دارد. به این معنا که سبک‌های تصمیم‌گیری و ریسک‌پذیری، عملکرد مدیران را پیش‌بینی می‌کنند.

رحمانی‌نیا و همکاران (۱۴۰۰)، در مقاله‌ای با عنوان بررسی تاثیرپذیری تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران حرفه‌ای از ویژگی‌های شخصیتی و رفتاریشان، با بررسی پرسشنامه اخذشده از حسابرس ارشد و مدیر ارشد مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران نشان دادند که نسبت‌گرایی اخلاقی بر فرآیند تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر منفی دارد و ویژگی‌های

شخصیتی، وضعیت اقتصادی، آموزش و پرورش و آرمان‌گرایی اخلاقی بر فرآیند تصمیم‌گیری تأثیر مثبت دارند.

حسین‌پور و همکاران (۱۴۰۰)، در مقاله‌ای در رابطه با تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران به بررسی تأثیرپذیری تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران از ویژگی‌های روانی سلامت روانی، کمال‌گرایی و اهمال‌کاری حسابداران می‌پردازند و با استفاده از داده‌های مربوط به ۳۵ نفر از حسابداران ارشد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نشان دادند که سلامت روانی و کمال‌گرایی حسابداران منجر به اهمال‌کاری کمتر آنان و اخذ تصمیمات اخلاقی می‌گردد.

مقدم و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی در حوزه تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان حسابداری نشان دادند عوامل مختلفی همچون فرهنگ، نیت، شخصیت و ارزش‌های فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران اثر دارند و یکی از راه‌های افزایش کارایی و بهره‌وری در سیستم آموزشی یک کشور توجه به شیوه‌های مناسب تصمیم‌گیری و بالابردن سطح تصمیم‌گیری از طریق پرورش هوش هیجانی در آنان است.

ایمر و گرکز (۱۴۰۰)، در پژوهشی به بررسی تأثیر شهود اجتماعی در تصمیم‌گیری و اهمیت آن در آموزش اخلاق حسابداری نشان دادند پذیرش اخلاقی یا غیراخلاقی بودن مسائل از طرف سایر افراد می‌تواند مبنایی برای تصمیم‌گیری اخلاقی یا غیراخلاقی حسابداران باشد.

بشیری‌منش و داوودی (۱۴۰۱)، در پژوهشی در حوزه بهزیستی ذهنی حسابرسان مستقل با بررسی تأثیر بهزیستی ذهنی بر تجربه شغلی و حرفه‌ای حسابرسان بخش عمومی نشان دادند که افزایش تجربه شغلی و حرفه‌ای حسابرسان باعث بهبود سلامت روانی و در نتیجه ارائه قضاوت حرفه‌ای توسط آنان می‌گردد.

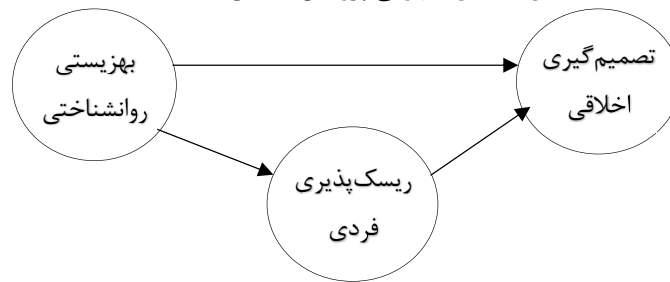
آراد و همکاران (۱۴۰۱)، در مقاله‌ای با عنوان تجاری‌سازی حسابرسی و بهزیستی روانی حسابرسان: تحلیلی از محیط حسابرسی ایران، با استفاده از توزیع پرسشنامه میان حسابرسان شاغل در موسسه‌های حسابرسی در سال ۹۹ نشان دادند که رشد تجاری و افزایش گرایش به آن بر تقویت بهزیستی روانی شاغلان اثر دارد و به تبع آن می‌توان اثرگذاری بر کیفیت حسابرسی و بهبود رضایت شغلی را انتظار داشت.

فخاری و فضل‌اله پورنقارچی (۱۴۰۱)، تأثیر ویژگی سرمایه روانشناختی بر انگیزه پیشرفت، قضاوت حسابرسان و عملکرد موسسه‌های حسابرسی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش آنان حاکی از آن است که افزایش سرمایه روانشناختی منجر به افزایش انگیزه پیشرفت و بهبود قضاوت حسابرسان شده و همچنین، در نهایت منجر به بهبود عملکرد موسسات حسابرسی می‌شود.

محمدبیگی و همکاران (۱۴۰۲)، در پژوهشی در حوزه فرهنگ و تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران، با توجه به نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی نشان دادند که بین تمایل به ریسک‌پذیری و تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، نتایج پژوهش آنان حاکی از آن است که نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی به‌طور مثبت و معنادار بر ارتباط فرهنگ و تصمیم‌گیری اخلاقی موثر است.

با توجه به تحقیقات پیشین ملاحظه می‌گردد که مطالعه منسجمی در خصوص بهزیستی روانشناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران با توجه به نقش میانجی ریسک‌پذیری فردی صورت نگرفته است و صرفاً به مواردی همچون بهزیستی روانی و ذهنی حساب‌برسان و عوامل موثر بر آن و همچنین عوامل موثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران و حساب‌برسان پراخته شده است. پژوهش حاضر با تکیه بر مفاهیم بهزیستی روانشناختی، تصمیم‌گیری اخلاقی و ریسک‌پذیری فردی حسابداران خلاء موجود در این زمینه را کاهش می‌دهد.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش (محقق ساخته)

۳- فرضیه‌های پژوهش

افراد در تصمیم‌گیری‌های خود کاملاً عقلایی عمل نمی‌کنند (فاما، ۱۹۹۸)، بلکه تحت تاثیر عوامل درونی فردی نیز قرار می‌گیرند. تصمیم‌گیری اخلاقی بر اساس نظریه اصلاح‌شده نمایندگی به این موضوع اشاره دارد که افراد در تصمیم‌گیری‌های خود علاوه بر حداکثرسازی منافع پولی، به دنبال افزایش رضایت‌مندی‌های روانی خود نیز هستند (ایوانز و همکاران، ۲۰۰۱). به اعتقاد لو و ریکرز (۲۰۱۲) وجود احساسات مثبت و هدفمند می‌تواند در تصمیم‌گیری اخلاقی افراد و پذیرش و یا عدم پذیرش پیشنهادها غیراخلاقی مافوق موثر باشد. مورگان-لووز و همکاران (۲۰۱۹) نشان دادند که سلامت روانی به همراه سایر ویژگی‌های روانی در پایداری حسابداران و مدیران مالی به اصول اخلاقی موثر بوده و منجر به گزارشگری صادقانه می‌شود. بنابراین، فرضیه اصلی اول پژوهش به شرح زیر تدوین می‌شود:

فرضیه اصلی ۱: بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

با توجه به ۶ مولفه بهزیستی روانشناختی ۶ فرضیه فرعی برای فرضیه اصلی اول نوشته می‌شود:
فرضیه فرعی ۱-۱: ارتباط مثبت با دیگران بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۱-۲: خودمختاری بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.
فرضیه فرعی ۱-۳: تسلط بر محیط بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۱-۴: رشد شخصی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۱-۵: زندگی هدفمند بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۱-۶: پذیرش خود بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

دو دسته عوامل داخلی و خارجی بر میزان تمایل به ریسک‌پذیری اثر دارند، به اینصورت که بخشی از ریسک‌پذیری امری ذاتی و ناشی از تفاوت‌های وراثتی است و بخش دیگر اکتسابی و حاصل تجربه‌های به‌دست آمده در طول زندگی افراد است (کنادحسن، ۲۰۱۵). بنابراین، ریسک‌پذیری به عنوان خصیصه‌ای فردی به عوامل درونی فرد بستگی دارد و بهزیستی روانشناختی نیز حالات روحی و درونی افراد در واکنش به محیط را شامل می‌شود، بنابراین می‌توان گفت، انتظار می‌رود میزان تمایل به ریسک‌پذیری به عنوان یک خصیصه فردی تحت تاثیر بهزیستی روانشناختی قرار گیرد. به اعتقاد کوئینگ (۱۹۹۸) انسانی که از سلامت روان و بهزیستی روانشناختی مطلوبی برخوردار است، روحیه‌اش را از حالت یکنواخت و معمول زندگی فراتر می‌برد و ریسک‌پذیری بیشتری دارد. کارکنان با احساس بهزیستی بالا، به طور عمده‌ای هیجانات مثبت را تجربه می‌کنند و از حوادث و موقعیت زندگیشان ارزیابی مثبتی دارند (بشیری‌منش و داوودی، ۱۴۰۱)، در نتیجه ریسک‌پذیرتر هستند. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش به شرح زیر تدوین می‌شود:

فرضیه ۲: بهزیستی روانشناختی بر تمایل به ریسک‌پذیری فردی تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد. با توجه به ۶ مولفه بهزیستی روانشناختی ۶ فرضیه فرعی برای فرضیه اصلی دوم نوشته می‌شود:

فرضیه فرعی ۱-۲: ارتباط مثبت با دیگران بر ریسک‌پذیری حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۲-۲: خودمختاری بر ریسک‌پذیری حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۳-۲: تسلط بر محیط بر ریسک‌پذیری حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۴-۲: رشد شخصی بر ریسک‌پذیری حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۵-۲: زندگی هدفمند بر ریسک‌پذیری حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۶-۲: پذیرش خود بر ریسک‌پذیری حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

ریسک‌پذیری تمایل فرد به قرارگرفتن در سناریوی تصمیم‌گیری می‌باشد (پارسانیان و اعرابی، ۱۴۰۱) و افراد بر اساس ظرفیت ریسک‌پذیری و گرایش به ریسک، میزان مخاطره ناشی از تصمیمات را نیز قبول می‌کنند (لاری سمنانی، ۱۳۹۷). در مجموع با توجه به آنچه که گفته شد، عواملی همچون حس حسابداران در مورد ریسک، میزان ریسکی که می‌خواهند یا می‌توانند متحمل شوند، میزان شناخت حسابداران از ریسک‌پذیری و اهداف حسابداران را می‌توان از اجزای تشکیل‌دهنده ریسک‌پذیری در حسابداران دانست که بر اساس آن میزان تمایل به اتخاذ تصمیمات اخلاقی تعیین می‌گردد. وینسون و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه خود نشان دادند حسابدارانی که تمایل به ریسک‌پذیری بالایی دارند از آگاهی اخلاقی بیشتری برخوردار هستند. اما دون و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهش خود یافتند افرادی که تمایل بیشتری به ریسک‌پذیری دارند، دارای آگاهی اخلاقی کمتری هستند. همچنین آکسیانا و سوجانا (۲۰۱۹) نشان دادند ترجیحات ریسک بر تصمیم‌گیری اخلاقی مشاوران مالیاتی تأثیر منفی می‌گذارد. ناتان و همکاران (۲۰۲۲)، نشان دادند که ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان حسابداری و حسابرسان تاثیر دارد. با توجه به مطالب بیان شده فرضیه سوم پژوهش به شرح زیر تدوین می‌شود:

فرضیه ۳: تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

حسابداران و مدیران مالی که از سلامت روانی و بهزیستی روانشناختی مطلوبی برخوردارند، اعتماد بیشتری بر توانایی‌های ادراک‌شده خود دارند و خودمختار هستند، یعنی به نظر دیگران توجه ندارند و بر اساس خودکنترلی و معیار ارزیابی درونی تصمیم‌گیری می‌کنند. این افراد دارای هدف و جهت‌گیری در زندگی هستند و برای رشد شخصی با چالش‌ها و وظایف جدید روبه‌رو می‌شوند. این افراد به پشتوانه این ویژگی‌ها، روحیه خود را از حالت یکنواخت و معمول زندگی فراتر می‌برند و ریسک‌پذیری بیشتری دارند و مخاطره ناشی از تصمیمات را نیز قبول می‌کنند. در نتیجه توانایی مقاومت بیشتری در مقابل درخواست‌های غیراخلاقی مدیران و در نتیجه تعهد

بیشتری به اصول اخلاقی دارند (رکرز و ساموئلسون، ۲۰۱۶). لذا بهزیستی روانشناختی از طریق تمایل به ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر می‌گذارد. اگرچه بر اساس بررسی نویسندگان، هیچ مطالعه‌ای نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری بر رابطه بین بهزیستی روانشناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی را مورد آزمون قرار نداده است، لکن از آنجایی که بهزیستی روانشناختی بر تمایل به ریسک‌پذیری افراد (لو و ریکرز، ۲۰۱۲؛ مورگان_لووز و همکاران، ۲۰۱۹) و ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی افراد موثر است (آکسیانا و سوجانا، ۲۰۱۹؛ وینسون و همکاران، ۲۰۲۰؛ دون و همکاران، ۲۰۲۲؛ ناتان و همکاران، ۲۰۲۲)، می‌توان گفت ریسک‌پذیری نقش میانجی در رابطه بین بهزیستی روانشناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی افراد دارد. با توجه به مطالب فوق فرضیه چهارم به شرح زیر تدوین می‌شود:

فرضیه ۴: بهزیستی روانشناختی از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

با توجه به ۶ مولفه بهزیستی روانشناختی ۶ فرضیه فرعی برای فرضیه اصلی چهارم نوشته می‌شود: **فرضیه فرعی ۴-۱:** ارتباط مثبت با دیگران از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۴-۲: خودمختاری از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۴-۳: تسلط بر محیط از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۴-۴: رشد شخصی از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۴-۵: زندگی هدفمند از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

فرضیه فرعی ۴-۶: پذیرش خود از طریق تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران تاثیر مثبت و معنی‌داری دارد.

۴- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ فرآیند اجرا (نوع داده‌ها) یک پژوهش کمی، از منظر نتیجه اجرا (هدف) پژوهش کاربردی و از منظر هدف اجرا یک پژوهش تحلیلی (به روش همبستگی)، از منظر منطق اجرا یک پژوهش قیاسی- استقرایی و از منظر بعد زمانی، پژوهش مقطعی است. از لحاظ شیوه

اجرا و نحوه جمع‌آوری داده پژوهش، پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش به علت اهمیت صنعت کاشی در استان یزد شامل حسابداران شرکت‌های کاشی استان یزد می‌باشد. از بین جامعه مذکور به تعداد ۲۹۰ نفر، با استفاده از فرمول کوهن، نمونه ۱۶۵ نفری به‌دست آمد. به‌منظور گردآوری داده‌های پژوهش، پرسشنامه‌های ساختاریافته در سال ۱۴۰۱ به‌صورت آنلاین بین افراد توزیع شد و درنهایت تعداد ۱۶۵ پرسشنامه جهت تحلیل و بررسی به‌دست آمد. همچنین، به منظور تحلیل داده‌ها از روش معادلات ساختاری با حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار PLS استفاده شده است.

در این پژوهش بهزیستی روانشناختی متغیر مستقل و برای اندازه‌گیری این متغیر از پرسشنامه ریف (۱۹۸۹) استفاده شد. پرسشنامه فوق با ۸۴ گویه، شش مولفه ارتباط مثبت با دیگران، تسلط بر محیط، خودمختاری، رشد شخصی، زندگی هدفمند، پذیرش خود می‌باشد. در این پرسشنامه، سوالات مربوط به مولفه‌های پژوهش شامل ارتباط مثبت با دیگران (۱-۷-۱۳-۱۹-۲۵-۳۱-۳۷-۴۳-۴۹-۵۵-۶۱-۶۷-۷۳-۷۹-۸۱-۸۷-۹۳-۹۹-۱۰۵-۱۱۱-۱۱۷-۱۲۳-۱۲۹-۱۳۵-۱۴۱-۱۴۷-۱۵۳-۱۵۹-۱۶۵-۱۷۱-۱۷۷-۱۸۳-۱۸۹-۱۹۵-۲۰۱-۲۰۷-۲۱۳-۲۱۹-۲۲۵-۲۳۱-۲۳۷-۲۴۳-۲۴۹-۲۵۵-۲۶۱-۲۶۷-۲۷۳-۲۷۹-۲۸۵-۲۹۱-۲۹۷-۳۰۳-۳۰۹-۳۱۵-۳۲۱-۳۲۷-۳۳۳-۳۳۹-۳۴۵-۳۵۱-۳۵۷-۳۶۳-۳۶۹-۳۷۵-۳۸۱-۳۸۷-۳۹۳-۳۹۹-۴۰۵-۴۱۱-۴۱۷-۴۲۳-۴۲۹-۴۳۵-۴۴۱-۴۴۷-۴۵۳-۴۵۹-۴۶۵-۴۷۱-۴۷۷-۴۸۳-۴۸۹-۴۹۵-۵۰۱-۵۰۷-۵۱۳-۵۱۹-۵۲۵-۵۳۱-۵۳۷-۵۴۳-۵۴۹-۵۵۵-۵۶۱-۵۶۷-۵۷۳-۵۷۹-۵۸۵-۵۹۱-۵۹۷-۶۰۳-۶۰۹-۶۱۵-۶۲۱-۶۲۷-۶۳۳-۶۳۹-۶۴۵-۶۵۱-۶۵۷-۶۶۳-۶۶۹-۶۷۵-۶۸۱-۶۸۷-۶۹۳-۶۹۹-۷۰۵-۷۱۱-۷۱۷-۷۲۳-۷۲۹-۷۳۵-۷۴۱-۷۴۷-۷۵۳-۷۵۹-۷۶۵-۷۷۱-۷۷۷-۷۸۳-۷۸۹-۷۹۵-۸۰۱-۸۰۷-۸۱۳-۸۱۹-۸۲۵-۸۳۱-۸۳۷-۸۴۳-۸۴۹-۸۵۵-۸۶۱-۸۶۷-۸۷۳-۸۷۹-۸۸۵-۸۹۱-۸۹۷-۹۰۳-۹۰۹-۹۱۵-۹۲۱-۹۲۷-۹۳۳-۹۳۹-۹۴۵-۹۵۱-۹۵۷-۹۶۳-۹۶۹-۹۷۵-۹۸۱-۹۸۷-۹۹۳-۹۹۹) می‌باشند. این پرسشنامه بر اساس طیف شش درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفام (۱) تا کاملاً موافقام (۶) می‌باشد، اما نحوه نمره‌گذاری در این پرسشنامه برای سوالات (۲-۴-۷-۹-۱۱-۱۳-۱۵-۱۷-۲۰-۲۲-۲۴-۲۷-۲۹-۳۱-۳۳-۳۵-۳۷-۳۹-۴۱-۴۳-۴۵-۴۷-۴۹-۵۱-۵۳-۵۵-۵۷-۵۹-۶۱-۶۳-۶۵-۶۷-۶۹-۷۱-۷۳-۷۵-۷۷-۷۹-۸۱-۸۳-۸۵-۸۷-۸۹-۹۱-۹۳-۹۵-۹۷-۹۹) به صورت معکوس می‌باشد، بدین صورت که به کاملاً مخالفام (۶) و به کاملاً موافقام (۱) تعلق گرفته است.

متغیر وابسته تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران است و برای اندازه‌گیری این متغیر از یافته‌های مطرح شده توسط رکرز و ساموئلسون (۲۰۱۶) استفاده شد. پرسشنامه فوق با ۵ یافته و بر اساس ۱۱ گزینه از صفر درصد، ده درصد، بیست درصد تا صد درصد اندازه‌گیری می‌شود. متغیر میانجی ریسک‌پذیری فردی می‌باشد که برای اندازه‌گیری این متغیر از پرسشنامه جکسون (۱۹۹۴) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۶ گویه است و با طیف لیکرت از کاملاً موافقام (۱) تا کاملاً مخالفام (۵) اندازه‌گیری شده است. از آنجا که پرسشنامه‌های به‌کار گرفته‌شده در این پژوهش، پرسشنامه استاندارد می‌باشند و روایی هرکدام توسط اساتید و متخصصان این حوزه در پژوهش‌های قبلی از جمله پژوهش بیانی و همکاران (۱۳۸۷) برای پرسشنامه بهزیستی روانشناختی ریف (۱۹۸۹)، پژوهش حسین‌پور و همکاران (۱۴۰۰) برای پرسشنامه تصمیم‌گیری اخلاقی رکرز و ساموئلسون (۲۰۱۶) و پژوهش محمدبیگی و همکاران (۱۴۰۲) برای پرسشنامه

تمایل به ریسک‌پذیری جکسون (۱۹۹۴) مورد تایید قرار گرفته است، لذا پرسشنامه‌های مذکور دارای روایی محتوایی می‌باشند. همچنین، مطابق جداول شماره ۴ و ۵ تحقیق، روایی همگرایی پرسشنامه‌های پژوهش با استفاده از شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) و روایی واگرا با استفاده از شاخص فورنل و لارکر و شاخص یگانه-دوگانه (HTMT) مورد تایید می‌باشد. مطابق جدول شماره ۴، برآورد آلفای کرونباخ برای پرسشنامه بهزیستی روانشناختی مقدار ۰/۸۶۵، برای پرسشنامه تصمیم‌گیری اخلاقی مقدار ۰/۸۶۶ و برای پرسشنامه تمایل به ریسک‌پذیری مقدار ۰/۸۹۶ شده است. لذا پرسشنامه‌های به کار گرفته‌شده با مقادیر آلفای کرونباخ بزرگتر از ۰/۷، دارای پایایی لازم می‌باشند. همچنین، محاسبه حجم نمونه آماری با استفاده از فرمول کوهن به شرح زیر می‌باشد:

$$n = \frac{NZ_{\alpha}^2 \sigma_X^2}{\epsilon^2(N-1) + Z_{\alpha}^2 \sigma_X^2} = \frac{290 \times (1.96)^2 \times 0.248}{(0.05)^2(290-1) + (1.96)^2 \times 0.248} = 165$$

۵- یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول شماره ۱، توصیف داده‌های دموگرافیک تحقیق نشان می‌دهد که از ۱۶۵ نفر افراد نمونه که به پرسشنامه پاسخ داده‌اند، ۵۳ نفر مرد، ۱۱۲ نفر زن بوده که نشان می‌دهد حدود ۳۲ درصد مرد و ۶۸ درصد زن هستند. از طرفی ۴۹ درصد افراد نمونه بین ۲۰ تا ۳۰ سال سن دارند. از نظر میزان تحصیلات حدود ۵۲ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد، ۴۳ درصد مدرک کارشناسی، ۳ درصد کاردانی و دیپلم و ۲ درصد مدرک دکتری را شامل می‌شود. همچنین حدود ۶۶ درصد افراد نمونه کمتر از ۱۰ سال، ۲۲ درصد بین ۱۰ تا ۲۰ سال، ۱۱ درصد بین ۲۱ تا ۳۰ سال و ۱ درصد بیشتر از ۳۰ سال سابقه کار دارند. از طرفی حدود ۵۶ درصد افراد سمت شغلی حسابدار داشته‌اند.

جدول ۱: مشخصات جمعیت دموگرافیک

متغیر	گروه	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۵۳	۳۲/۱
	زن	۱۱۲	۶۷/۹
میزان تحصیلات	دیپلم	۱	۰/۶
	کاردانی	۴	۲/۴
	کارشناسی	۷۱	۴۳
	کارشناسی ارشد	۸۵	۵۱/۵
	دکتری	۴	۲/۴

متغیر	گروه	فراوانی	درصد
سن	بین ۲۰ تا ۳۰ سال	۸۱	۴۹/۱
	بین ۳۱ تا ۴۰ سال	۶۸	۴۱/۲
	بین ۴۱ تا ۵۰ سال	۱۳	۷/۹
	بیشتر از ۵۰ سال	۳	۱/۸
سابقه کار	کمتر از ۱۰ سال	۱۰۹	۶۶/۱
	بین ۱۰ تا ۲۰ سال	۳۶	۲۱/۸
	بین ۲۱ تا ۳۰ سال	۱۹	۱۱/۵
	بیشتر از ۳۰ سال	۱	۰/۶
سمت شغلی	حسابدار	۹۲	۵۵/۸
	حسابدار ارشد	۴۷	۲۸/۵
	سرپرست حسابداری	۱۲	۷/۳
	مدیر مالی	۱۰	۶/۱
	مشاور مالی و مالیاتی	۴	۲/۴
جمع		۱۶۵	۱۰۰

جدول شماره ۲ آمار توصیفی کلیه متغیرهای پژوهش از نظر شاخص‌های آماری را نشان می‌دهد که بیانگر پارامترهای توصیفی برای هر متغیر به صورت جداگانه است.

جدول ۲: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار	واریانس
تصمیم‌گیری اخلاقی	۱۶۵	۱,۶۰	۱۱,۰۰	۹,۰۵۸۲	۱,۴۱۵۴۲	۲,۰۰۳
تمایل به ریسک‌پذیری	۱۶۵	۱,۰۰	۴,۸۳	۲,۵۰۳۰	۰,۸۸۸۷۰۰	۰,۷۹۰
بهزیستی روانشناختی	۱۶۵	۱,۶۵	۴,۶۶	۳,۶۵۱۵	۰,۲۸۳۵۰۰	۰,۰۸۰
ارتباط مثبت با دیگران	۱۶۵	۱,۷۱	۴,۷۹	۳,۵۶۷۱	۰,۴۲۷۳۹۰	۰,۱۸۳۰
خودمختاری	۱۶۵	۱,۵۴	۵,۰۰	۳,۶۹۹۵	۰,۴۵۲۴۹۰	۰,۲۰۵۰
تسلط بر محیط	۱۶۵	۱,۹۳	۴,۹۳	۳,۶۱۳۵	۰,۳۵۲۶۴۰	۰,۱۲۴۰
رشد شخصی	۱۶۵	۱,۷۱	۴,۸۵	۳,۷۰۹۸	۰,۴۰۲۲۰۰	۰,۱۶۲۰
زندگی هدفمند	۱۶۵	۱,۰۸	۴,۴۳	۳,۵۷۰۲	۰,۳۸۳۳۷۰	۰,۱۴۷۰
پذیرش خود	۱۶۵	۱,۰۰	۴,۷۱	۳,۵۵۵۰	۰,۴۳۷۵۹۰	۰,۱۹۱۰

مطابق یافته‌های جدول شماره ۲، در مورد متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی بیشترین مقدار متغیر (۱۱)، نشان‌دهنده کمترین میزان تمایل به تصمیم‌گیری اخلاقی است. بدین مفهوم که ۱۰۰

درصد تمایل به اخذ تصمیم غیراخلاقی توسط حسابداران شرکت‌های نمونه وجود داشته است. همچنین، اخلاقی‌ترین تصمیم‌ها مربوط به کمترین مقدار این متغیر (۱/۶۰) می‌باشد. در مورد متغیر تمایل به ریسک‌پذیری، کمترین مقدار (۱) و بیشترین مقدار (۴/۸۳) می‌باشد. همچنین، به‌طور میانگین میزان تمایل به ریسک‌پذیری حسابداران شرکت‌های نمونه به مقدار (۲/۵۰) می‌رسد. در مورد متغیر بهزیستی روانشناختی نیز کمترین مقدار (۱/۶۵)، بیشترین مقدار (۴/۶۶) و مقدار میانگین (۳/۶۵) می‌باشد.

یافته‌های آمار استنباطی

تحلیل‌های استنباطی در این پژوهش در قالب شش بخش: ۱- آزمون‌های مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری)، ۲- آزمون‌های سنجش پایایی، ۳- آزمون‌های سنجش روایی، ۴- آزمون مدل درونی (مدل ساختاری)، ۵- ارزیابی برازش و کیفیت مدل و ۶- آزمون فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر استفاده می‌شود.

آزمون مدل بیرونی (مدل اندازه‌گیری)

به منظور سنجش روایی سازه متغیرهای پژوهش از تحلیل عاملی تاییدی (CFA)، استفاده شده است. به این شکل که بار عاملی هر گویه با متغیر خود دارای مقدار t بالاتر از $1/96$ و مقادیر P کوچکتر از $0/05$ باشد، در این صورت این گویه از دقت لازم برای اندازه‌گیری آن سازه یا متغیر مکنون برخوردار است در جدول شماره ۳ مقادیر بار عاملی برای گویه‌های هر متغیر آورده شده است.

جدول ۳: نتایج بررسی مقادیر بار عاملی سوالات برای متغیرهای پژوهش

مقادیر P	انحراف معیار	آماره t	بار عاملی	گویه	متغیر
۰,۰۰۰	۰,۰۳۴	۲۵,۶۱۶	۰,۸۶۱	بیشتر نشان دادن سود	ED ^۱
۰,۰۰۰	۰,۰۳۷	۲۳,۲۱۲	۰,۸۶۴	سود هدف	ED ^۲
۰,۰۰۰	۰,۰۷۳	۱۰,۶۱۹	۰,۷۷۰	تامین مالی جدید	ED ^۳
۰,۰۰۰	۰,۰۴	۲۲,۰۲۱	۰,۸۷۱	دستیابی به اهداف بودجه شده	ED ^۴
۰,۰۰۰	۰,۰۳۷	۲۲,۵۶۵	۰,۸۴۵	زیان دهی	ED ^۵
۰,۰۰۰	۰,۰۲۶	۳۴,۳۱۸	۰,۸۹۱	از ریسک‌پذیری لذت می‌برم.	R ^۱
۰,۰۰۰	۰,۰۳۳	۲۴,۶۱۰	۰,۸۲۳	سعی می‌کنم از موقعیت‌هایی که نتایج نامشخصی دارند، اجتناب کنم.	R ^۲

تصمیم‌گیری اخلاقی

تمایل به ریسک‌پذیری

۰,۰۰۰	۰,۰۵۷	۱۳,۵۳۲	۰,۷۷۵	در صورتی که انجام کاری سود بالایی داشته باشد، ریسک کردن مرا آزار نمی‌دهد.	R۳
۰,۰۰۰	۰,۰۵۴	۱۳,۳۰۲	۰,۷۱۹	در تمام جنبه‌های زندگی‌ام، امنیت یک فاکتور مهم است.	R۴
۰,۰۰۰	۰,۰۵۲	۱۵,۶۶۹	۰,۸۱۹	دیگران به من گفته‌اند که از ریسک کردن لذت می‌برم.	R۵
۰,۰۰۰	۰,۰۳۲	۲۵,۹۱۰	۰,۸۳۱	وقتی گزینه دیگری وجود داشته باشد، به‌ندرت ریسک می‌کنم.	R۶
۰,۰۰۰	۰,۰۸۹	۸,۴۵۲	۰,۷۴۸	ارتباط مثبت با دیگران	بهزیستی روانشناختی
۰,۰۰۰	۰,۰۵۸	۱۴,۵۹۹	۰,۸۵۰	تسلط بر محیط	
۰,۰۰۰	۰,۱۲۱	۶,۰۱۷	۰,۷۳۰	خودمختاری	
۰,۰۰۰	۰,۰۹۵	۸,۱۹۴	۰,۷۸۲	رشد شخصی	
۰,۰۰۰	۰,۰۹۹	۷,۴۳۶	۰,۷۴۰	زندگی هدفمند	
۰,۰۰۰	۰,۰۶۸	۱۱,۰۰۰	۰,۷۵۳	پذیرش خود	

همچنین به منظور سنجش پایایی متغیرها از سه روش ضرایب آلفای کرونباخ، ضریب پایایی همگون^۱ و پایایی مرکب مطابق جدول شماره ۴ استفاده شده است. در مدل اندازه‌گیری، هماهنگی درونی مدل یا میزان پایایی با محاسبه‌ی پایایی مرکب (Composite reliability) سنجیده می‌شود که این شاخص برای همه متغیرها از شاخص معیار ۰/۷ بزرگتر شده است. همچنین، مقدار آلفای کرونباخ و ضریب پایایی همگون بالاتر از ۰/۷ نشانگر پایایی قابل قبول می‌باشد (مومنی و فعال قیومی، ۱۳۸۶). بنابراین، پایایی مدل اندازه‌گیری مورد تایید قرار گرفته است. به‌منظور بررسی مدل‌های اندازه‌گیری از دو جنبه روایی همگرا و روایی از آزمون‌های میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE)، روش فورنل و لارکر و شاخص یگانه-دوگانه (HTMT) استفاده شده است. از آنجا که مقدار میانگین واریانس استخراج‌شده (AVE) برای همه متغیرها بالاتر از ۰/۵ می‌باشد؛ بنابراین، روایی همگرا مدل اندازه‌گیری در این آزمون مورد تایید قرار گرفته است.

^۱ rho_A

جدول ۴: مقادیر شاخص‌های سنجش پایایی و روایی همگرا

متغیر	آلفای کرونباخ ($>0,7$)	ضریب پایایی همگون (Rho) ($>0,7$)	پایایی مرکب Composite reliability ($>0,7$)	میانگین واریانس استخراج شده (AVE) ($>0,5$)
بهبودی روانشناختی	۰,۸۶۵	۰,۹۲۶	۰,۸۹۶	۰,۵۹۰
ارتباط مثبت با دیگران	۰,۸۸۸	۰,۹۰۳	۰,۸۹۲	۰,۵۸۳
تسلط بر محیط	۰,۸۰۸	۰,۸۲۴	۰,۸۳۸	۰,۵۸۱
خودمختاری	۰,۸۳۱	۰,۸۲۸	۰,۸۵۹	۰,۶۰۶
رشد شخصی	۰,۸۱۶	۰,۷۸۹	۰,۸۳۴	۰,۵۶۷
زندگی هدفمند	۰,۸۲۸	۰,۸۶	۰,۸۶۱	۰,۵۲۵
پذیرش خود	۰,۸۳۱	۰,۸۵۹	۰,۸۶	۰,۶۱۹
تصمیم‌گیری اخلاقی	۰,۸۹۹	۰,۹۱۳	۰,۹۲۵	۰,۷۱۱
تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۸۹۶	۰,۹۰۷	۰,۹۲	۰,۶۵۸

نتایج سنجش روایی و اگر با استفاده از روش معیار فورنل و لارکر در جدول شماره ۵ نشان داده شده است. مطابق جدول شماره ۵ با توجه به اینکه در همه موارد مجذور واریانس استخراجی داده‌ها (قطر اصلی ماتریس) از اعداد پایین خود بیشتر است؛ روایی و اگر ای مدل تأیید می‌شود. مقدار جذر واریانس استخراجی داده‌ها متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار گرفته‌اند، از مقدار همبستگی میان آن‌ها که در خانه‌های زیرین و چپ قطر اصلی ترتیب داده شده‌اند، بیشتر است. از این رو می‌توان اظهار داشت که در پژوهش حاضر، سازه‌ها (متغیرهای مکنون) در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارند تا با سازه‌های دیگر و این به آن معنی است که روایی و اگر ای مدل در حد مناسبی است.

جدول ۵: روایی و اگر بر اساس معیار فورنل و لارکر

تمایل به ریسک‌پذیری	تصمیم‌گیری اخلاقی	بهبودی روانشناختی
		۰,۷۶۸
	۰,۸۴۳	-۰,۱۰۸
۰,۸۱۱	-۰,۳۹	۰,۲۲۸

نتایج سنجش روایی و اگر با استفاده از شاخص یگانه-دوگانه (HTMT) در جدول شماره ۶ نشان داده شده است. مطابق جدول شماره ۶ با توجه به اینکه مقادیر شاخص روایی یگانه-دوگانه کمتر از حد مجاز ۰/۹ می‌باشد، روایی و اگر ای مدل مورد تأیید قرار گرفته است.

جدول ۶: روایی و اگر بر اساس شاخص یگانه-دوگانه (HTMT)

تمایل به ریسک‌پذیری	تصمیم‌گیری اخلاقی	بهزیستی روانشناختی
		بهزیستی روانشناختی
	۰,۴۰۸	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰,۲۲۴		تمایل به ریسک‌پذیری

آزمون مدل درونی (مدل ساختاری)

الف) آزمون اثرات مستقیم:

مطابق جدول شماره ۷، به منظور بررسی مدل درونی فرضیه‌ها از روش بوت استرپینگ^۱ استفاده شده است. در این روش به منظور بررسی معنی‌داری ضریب مسیر (بتا) معناداری مقدار t-value برای هر ضریب مسیر مورد توجه قرار گرفته است.

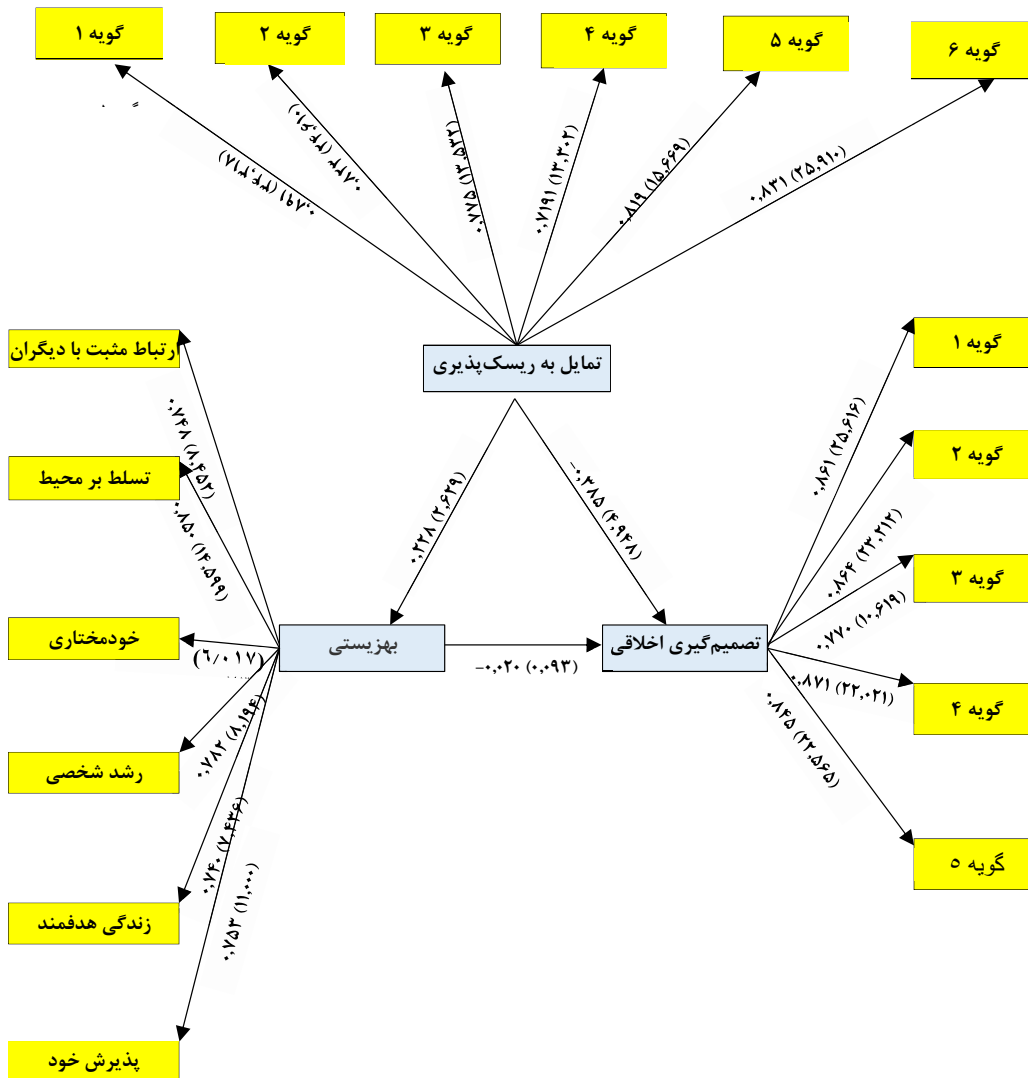
جدول ۷: اثرات مستقیم نقش متغیرهای پژوهش در مدل اصلی

شماره فرضیه	مسیر	ضریب مسیر	خطای استاندارد	آماره t	مقادیر P
۱	بهزیستی روانشناختی ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۲۰	۰,۲۱۶	۰,۰۹۳	۰,۹۲۶
۲	بهزیستی روانشناختی ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۲۸	۰,۰۸۷	۲,۶۲۹	۰,۰۰۹
۳	تمایل به ریسک‌پذیری ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۳۸۵	۰,۰۷۸	۴,۹۴۸	۰,۰۰۰

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۷، از آنجا که مقدار آماره t (۰/۰۹۳) کمتر از ۱/۹۶ و مقدار P (۰/۹۲۶) بزرگتر از ۰/۰۵ شده است، لذا فرضیه اصلی اول تحقیق مبنی بر تاثیر مثبت بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود. در ارتباط با فرضیه اصلی دوم از آنجا که مقدار آماره t (۲/۶۲۹) بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار P (۰/۰۰۹) کوچکتر از ۰/۰۵ شده است، لذا فرضیه اصلی دوم تحقیق مبنی بر تاثیر مثبت بهزیستی روانشناختی بر تمایل به ریسک‌پذیری در سطح اطمینان ۹۵٪ رد نمی‌شود. در ارتباط با فرضیه اصلی سوم از آنجا که مقدار آماره t (۴/۹۴۸) بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار P (۰/۰۰۰) کوچکتر از ۰/۰۵ شده است، لذا فرضیه اصلی سوم تحقیق مبنی بر تاثیر مثبت تمایل به ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران در سطح اطمینان ۹۵٪ رد نمی‌شود.

^۱ Bootstrapping

شکل ۲: ضرائب مسیر و (آماره t) آزمون معادلات ساختاری فرضیه‌های اول، دوم و سوم اصلی

با توجه به شکل ۲، مقدار ضریب استاندارد ($-0/020$) و آماره t ($0/093$) مربوط به فرضیه اول اصلی پژوهش نتیجه می‌گیریم که متغیر بهزیستی روانشناختی بر متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر داشته است. لذا فرضیه اول تحقیق مبنی بر تاثیر متغیر بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی رد می‌شود.

با توجه به مقدار ضریب استاندارد ($0/228$) و آماره t ($0/629$) مربوط به فرضیه دوم اصلی پژوهش نتیجه می‌گیریم که متغیر بهزیستی روانشناختی بر متغیر تمایل به ریسک‌پذیری تاثیر داشته است. لذا فرضیه دوم تحقیق مبنی بر تاثیر مثبت بهزیستی روانشناختی بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

همچنین با توجه به مقدار ضریب استاندارد ($-0/385$) و آماره t ($4/948$) مربوط به فرضیه سوم اصلی پژوهش نتیجه می‌گیریم که متغیر تمایل به ریسک‌پذیری بر متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر داشته است. لذا فرضیه سوم تحقیق مبنی بر تاثیر مثبت تمایل به ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی رد نمی‌شود.

همچنین، ضریب تعیین برای متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی مقدار $0/152$ برآورد شده و نشان می‌دهد که بهزیستی روانشناختی و تمایل به ریسک‌پذیری روی هم رفته توانسته‌اند تنها 15% از تغییرات تصمیم‌گیری اخلاقی را توضیح دهند. در خصوص متغیر تمایل به ریسک‌پذیری نیز مقدار ضریب تعیین نشان می‌دهد که متغیر بهزیستی روانشناختی تنها 5% از تغییرات تمایل به ریسک‌پذیری را تبیین می‌کند.

نتایج آزمون معادلات ساختاری ۶ فرضیه فرعی مرتبط با فرضیه اول و دوم در شکل شماره ۳ ارائه شده است.

در خصوص فرضیه‌های فرعی (۱-۱) تا (۱-۶)، با توجه به ضریب استاندارد و آماره P درج‌شده در شکل شماره ۳، کلیه مولفه‌های بهزیستی روانشناختی شامل ارتباط مثبت با دیگران، خودمختاری، تسلط بر محیط، رشد شخصی، زندگی هدفمند و پذیرش خود بر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر معنی‌داری ندارند.

همچنین، در مورد فرضیه فرعی ۱-۲، از آنجا که مقدار آماره t ($3/314$) بزرگتر از $1/96$ و مقدار ضریب استاندارد ($0/197$) شده است، لذا فرضیه فرعی (۱-۲) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه ارتباط مثبت با دیگران بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

در مورد فرضیه فرعی ۲-۲، از آنجا که مقدار آماره t ($3/047$) بزرگتر از $1/96$ و مقدار ضریب استاندارد ($0/249$) شده است، لذا فرضیه فرعی (۲-۲) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه خودمختاری بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

در مورد فرضیه فرعی ۲-۳، از آنجا که مقدار t (۲/۳۵۴) بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار ضریب استاندارد (۰/۲۰۷) شده است، لذا فرضیه فرعی (۳-۲) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه تسلط بر محیط بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

در مورد فرضیه فرعی ۲-۴، از آنجا که مقدار آماره t (۲/۹۹۰) بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار ضریب استاندارد (۰/۲۵۲) شده است، لذا فرضیه فرعی (۴-۲) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه رشد شخصی بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

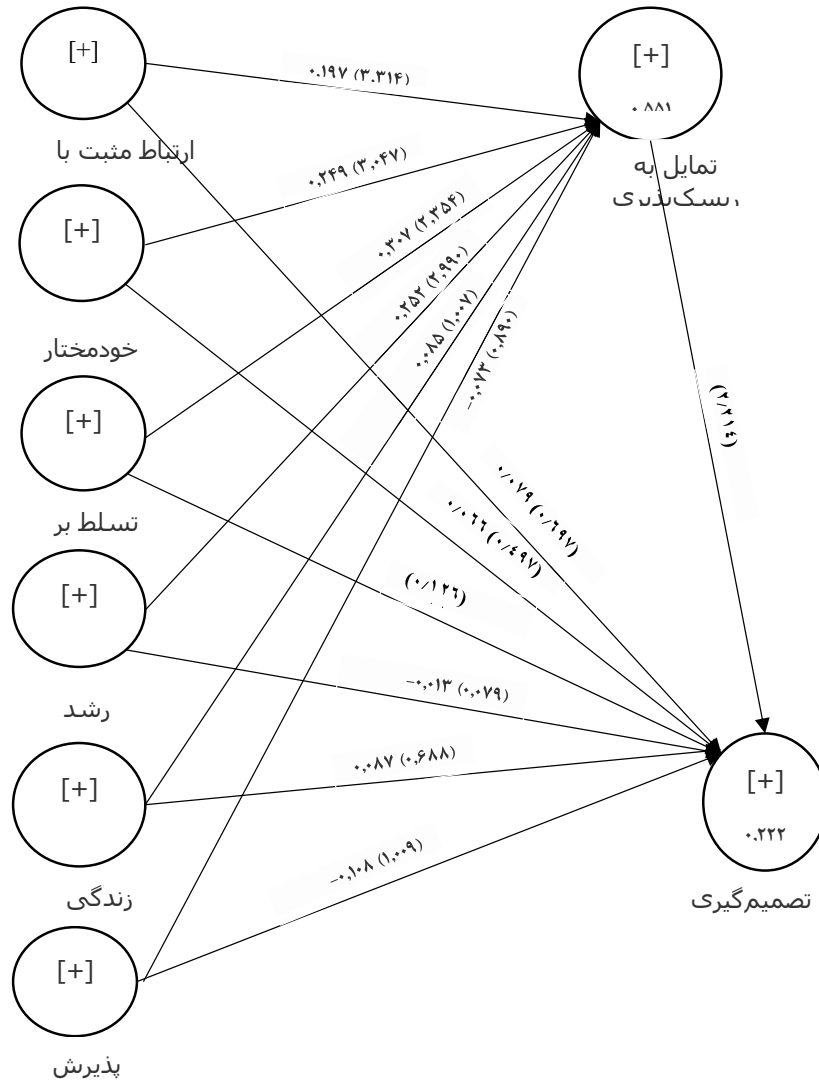
با توجه به آنچه گفته شد، در خصوص فرضیه‌های فرعی (۱-۲) تا (۴-۲)، با توجه به ضرائب استاندارد و مقادیر t (بزرگتر از ۱/۹۶) درج‌شده در شکل شماره ۳، مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی شامل ارتباط مثبت با دیگران، خودمختاری، تسلط بر محیط و رشد شخصی بر تمایل به ریسک‌پذیری تاثیر مثبت و معناداری دارند.

در مورد فرضیه فرعی ۲-۵، از آنجا که مقدار آماره t (۱/۰۰۷) کوچکتر از ۱/۹۶ و مقدار ضریب استاندارد (۰/۰۸۵) شده است، لذا فرضیه فرعی (۵-۲) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه زندگی هدفمند بر تمایل به ریسک‌پذیری رد می‌شود.

همچنین، در مورد فرضیه فرعی ۲-۶، از آنجا که مقدار آماره t (۰/۸۹۰) کوچکتر از ۱/۹۶ و مقدار ضریب استاندارد (۰/۰۷۳-) شده است، لذا فرضیه فرعی (۶-۲) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه پذیرش خود بر تمایل به ریسک‌پذیری رد می‌شود.

مطابق شکل شماره ۳، ضریب تعیین برای متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی نشان می‌دهد که مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی روی هم رفته توانسته‌اند ۲۲٪ از تغییرات تصمیم‌گیری اخلاقی را توضیح دهند. همچنین، مقدار ضریب تعیین برای متغیر تمایل به ریسک‌پذیری مقدار ۵۵٪/۰ را نشان می‌دهد. به این معنا که مولفه‌های بهزیستی روان‌شناختی روی هم رفته ۵۵٪ از تغییرات متغیر تمایل به ریسک‌پذیری را تبیین می‌کنند.

شکل ۳: نتایج آزمون معادلات ساختاری فرضیه‌های فرعی فرضیه اول و دوم در حالت ضرائب مسیر و (آماره t)

جدول ۸: نتایج آزمون فرضیه‌های فرعی مرتبط با فرضیه‌های اول و دوم

فرضیه	مسیر	ضریب مسیر	خطای استاندارد	آماره t	مقادیر P
۱-۱	ارتباط مثبت با دیگران ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۷۹	۰,۱۱۳	۰,۶۹۷	۰,۴۸۶
۲-۱	خودمختاری ← تصمیم‌گیری اخلاقی	۰,۰۶۶	۰,۱۳۲	۰,۴۹۷	۰,۶۱۹
۳-۱	تسلط بر محیط ← تصمیم‌گیری اخلاقی	۰,۰۱۸	۰,۱۴۶	۰,۱۲۶	۰,۹۰۰
۴-۱	رشد شخصی ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۱۳	۰,۱۶۹	۰,۰۷۹	۰,۹۳۷
۵-۱	زندگی هدفمند ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۸۷	۰,۱۲۷	۰,۶۸۸	۰,۴۹۲
۶-۱	پذیرش خود ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۱۰۸	۰,۱۰۷	۱,۰۰۹	۰,۳۱۴
۱-۲	ارتباط مثبت با دیگران ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۱۹۷	۰,۰۵۹	۳,۳۱۴	۰,۰۰۱
۲-۲	خودمختاری ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۴۹	۰,۰۸۲	۳,۰۴۷	۰,۰۰۲
۳-۲	تسلط بر محیط ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۰۷	۰,۰۸۸	۲,۳۵۴	۰,۰۱۹
۴-۲	رشد شخصی ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۵۲	۰,۰۸۴	۲,۹۹۰	۰,۰۰۳
۵-۲	زندگی هدفمند ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۰۸۵	۰,۰۸۴	۱,۰۰۷	۰,۳۱۴
۶-۲	پذیرش خود ← تمایل به ریسک‌پذیری	-۰,۰۷۳	۰,۰۸۲	۰,۸۹۰	۰,۳۷۴

مطابق جدول شماره ۸، مقدار آماره t و مقادیر P برای کلیه فرضیه‌های فرعی مربوط به فرضیه اصلی اول نشان می‌دهد که هیچ کدام از مولفه‌های بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی تأثیر معنی‌داری ندارد. بنابراین، فرضیه‌های ۱-۱ الی ۱-۶ رد می‌شوند.

همچنین، در مورد فرضیه فرعی ۱-۲، از آنجا که مقدار آماره t (۳/۳۱۴) بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار P (۰/۰۰۱) کوچکتر از ۰/۰۵ شده است، لذا فرضیه فرعی (۱-۲) مبنی بر تأثیر مثبت مولفه ارتباط مثبت با دیگران بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

در مورد فرضیه فرعی ۲-۲، از آنجا که مقدار آماره t (۳/۰۴۷) بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار P (۰/۰۰۲) کوچکتر از ۰/۰۵ شده است، لذا فرضیه فرعی (۲-۲) مبنی بر تأثیر مثبت مولفه خودمختاری بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

در مورد فرضیه فرعی ۳-۲، از آنجا که مقدار t (۲/۳۵۴) بزرگتر از ۱/۹۶ و مقدار P (۰/۰۱۹) کوچکتر از ۰/۰۵ شده است، لذا فرضیه فرعی (۳-۲) مبنی بر تأثیر مثبت مولفه تسلط بر محیط بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

در مورد فرضیه فرعی ۲-۴، از آنجا که مقدار آماره $t(2/990)$ بزرگتر از $1/96$ و مقدار $P(0/003)$ کوچکتر از $0/05$ شده است، لذا فرضیه فرعی (۲-۴) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه رشد شخصی بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شود.

با توجه به آنچه گفته شد، فرضیه‌های فرعی (۲-۱) تا (۲-۴) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه‌های ارتباط مثبت با دیگران، خودمختاری، تسلط بر محیط و رشد شخصی بر تمایل به ریسک‌پذیری رد نمی‌شوند.

در مورد فرضیه فرعی ۲-۵، از آنجا که مقدار آماره $t(1/007)$ کوچکتر از $1/96$ و مقدار $P(0/314)$ بزرگتر از $0/05$ شده است، لذا فرضیه فرعی (۲-۵) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه زندگی هدفمند بر تمایل به ریسک‌پذیری رد می‌شود.

همچنین، در مورد فرضیه فرعی ۲-۶، از آنجا که مقدار آماره $t(0/890)$ کوچکتر از $1/96$ و مقدار $P(0/374)$ بزرگتر از $0/05$ شده است، لذا فرضیه فرعی (۲-۶) مبنی بر تاثیر مثبت مولفه پذیرش خود بر تمایل به ریسک‌پذیری رد می‌شود.

ب) آزمون تاثیر غیرمستقیم به واسطه متغیر میانجی (فرضیه چهارم):

آزمون اثرات غیر مستقیم خاص که در جدول شماره ۹ نشان داده شده است، درخصوص آزمون فرضیه چهارم تحقیق مبنی بر اثر متغیر بهزیستی روانشناختی از طریق تمایل به ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی می‌باشد. مطابق این آزمون ضریب مسیر غیرمستقیم $0/088$ - معادل $0/09$ درصد است و تاثیر معکوس وجود دارد. به این معنی که با افزایش بهزیستی روانشناختی، تصمیم‌گیری اخلاقی کاهش می‌یابد. همچنین، مقدار شمول واریانس (VAF) برای فرضیه چهارم تحقیق مقدار $(0/81)$ شده است که نشان‌دهنده میانجی‌گری کامل است. در ادامه نتایج بررسی فرضیه چهارم تحقیق ارائه می‌شود.

جدول ۹: نتایج آزمون اثرات غیرمستقیم برای فرضیه چهارم

شمول واریانس (VAF)	مقادیر P	آماره t	خطای استاندارد	ضریب مسیر غیر مستقیم	مسیر
۰,۸۱	۰,۰۳۴	۲,۱۲۲	۰,۰۴۱	-۰,۰۸۸	بهزیستی روانشناختی ← تمایل به ریسک‌پذیری ← تصمیم‌گیری اخلاقی

جدول شماره ۱۰ آزمون اثرات غیرمستقیم را برای فرضیه‌های فرعی مرتبط با فرضیه چهارم را نشان می‌دهد.

^۱ Special indirect effects test

جدول ۱۰: نتایج آزمون اثرات غیرمستقیم برای فرضیه های فرعی مرتبط با فرضیه چهارم

فرضیه	مسیر	ضریب مسیر غیرمستقیم	خطای استاندارد	آماره t	مقادیر P
۱-۴	ارتباط مثبت با دیگران ← تمایل به ریسک پذیری ← تصمیم گیری اخلاقی	-۰,۰۶۸	۰,۰۳۲	۲,۱۱۹	۰,۰۳۵
۲-۴	تسلط بر محیط ← تمایل به ریسک پذیری ← تصمیم گیری اخلاقی	-۰,۰۷۱	۰,۰۵	۱,۴۲۸	۰,۱۵۴
۳-۴	خودمختاری ← تمایل به ریسک پذیری ← تصمیم گیری اخلاقی	-۰,۰۸۶	۰,۰۴۶	۱,۸۸۱	۰,۰۶۱
۴-۴	رشد شخصی ← تمایل به ریسک پذیری ← تصمیم گیری اخلاقی	-۰,۰۸۷	۰,۰۴۷	۱,۸۵	۰,۰۶۵
۵-۴	زندگی هدفمند ← تمایل به ریسک پذیری ← تصمیم گیری اخلاقی	-۰,۰۲۹	۰,۰۳۳	۰,۸۸۴	۰,۳۷۷
۶-۴	پذیرش خود ← تمایل به ریسک پذیری ← تصمیم گیری اخلاقی	۰,۰۲۵	۰,۰۳۱	۰,۸۰۲	۰,۴۲۳

همانطور که از جدول شماره ۱۰ مشخص است، تاثیر غیرمستقیم منفی بهزیستی روانشناختی بر تصمیم گیری اخلاقی از طریق متغیر تمایل به ریسک پذیری به دلیل مولفه ارتباط مثبت با دیگران رخ داده است.

ارزیابی برازش و کیفیت مدل

به منظور بررسی قدرت پیش بینی متغیرهای وابسته در مدل از شاخص R^2 استفاده شده است و از شاخص های نیکویی برازش (GOF)، $SRMR^1$ ، NFI^2 و $RMS\ Theta^3$ برای سنجش برازش کلی مدل استفاده شد.

جدول ۱۱: ضریب تعیین R^2

سازه	R^2
تصمیم گیری اخلاقی	۰,۱۵۲
تمایل به ریسک پذیری	۰,۰۵۲

¹ Square Root Mean Residual

² Normed Fit Index

³ Root Mean Squared Theta

همانطور که در جدول شماره ۱۱ مشاهده می‌شود، متغیرهای تصمیم‌گیری اخلاقی و تمایل به ریسک‌پذیری با مقدار ضریب تعیین ۰/۱۵۲ و ۰/۰۵۲ دارای قدرت تبیین‌پذیری ضعیف می‌باشند. این امر نشان‌دهنده این مطلب است که متغیرهای مهم دیگری بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران شرکت‌های کاشی استان یزد موثر هستند که در این پژوهش شناسایی نشده است. هم‌چنین از شاخص GOF برای سنجش برازش کلی مدل استفاده شده است. سه مقدار ۰/۰۱ ، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی نموده‌اند. با توجه به مقدار شاخص GOF، می‌توان استدلال نمود که برازش کل مدل قابل قبول هست (حبیبی و جلال‌نیا، ۱۴۰۱).

جدول ۱۲: شاخص‌های برازش کلی مدل

شاخص برازش	مقدار به‌دست آمده	آستانه قابل قبول	نتیجه
GOF	۰/۲۶	بالتر از ۰/۲۵	برازش مناسب

باتوجه به آزمون‌های انجام شده و نتایج ارائه‌شده، خلاصه بررسی فرضیه‌ها به‌صورت جدول شماره ۱۳ به‌دست آمده است:

جدول ۱۳: نتایج آزمون آماری

فرضیه	مسیر	ضریب مسیر	آماره t	سطح معناداری p	نتیجه
۱	بهزیستی روانشناختی ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۲۰	۰,۰۹۳	۰,۹۲۶	رد
۲	بهزیستی روانشناختی ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۲۸	۲,۶۲۹	۰,۰۰۹	عدم رد
۳	تمایل به ریسک‌پذیری ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۳۸۵	۴,۹۴۸	۰,۰۰۰	عدم رد
۴	بهزیستی روانشناختی ← تمایل به ریسک‌پذیری ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۸۸	۲,۱۲۲	۰,۰۳۴	عدم رد
۱-۱	ارتباط مثبت با دیگران ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۷۹	۰,۶۹۷	۰,۴۸۶	رد
۲-۱	خودمختاری ← تصمیم‌گیری اخلاقی	۰,۰۶۶	۰,۴۹۷	۰,۶۱۹	رد
۳-۱	تسلط بر محیط ← تصمیم‌گیری اخلاقی	۰,۰۱۸	۰,۱۲۶	۰,۹۰۰	رد
۴-۱	رشد شخصی ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۱۳	۰,۰۷۹	۰,۹۳۷	رد
۵-۱	زندگی هدفمند ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۸۷	۰,۶۸۸	۰,۴۹۲	رد
۶-۱	پذیرش خود ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۱۰۸	۱,۰۰۹	۰,۳۱۴	رد
۱-۲	ارتباط مثبت با دیگران ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۱۹۷	۳,۳۱۴	۰,۰۰۱	عدم رد

۲-۲	خودمختاری ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۴۹	۳,۰۴۷	۰,۰۰۲	عدم رد
۳-۲	تسلط بر محیط ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۰۷	۲,۳۵۴	۰,۰۱۹	عدم رد
۴-۲	رشد شخصی ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۲۵۲	۲,۹۹۰	۰,۰۰۳	عدم رد
۵-۲	زندگی هدفمند ← تمایل به ریسک‌پذیری	۰,۰۸۵	۱,۰۰۷	۰,۳۱۴	رد
۶-۲	پذیرش خود ← تمایل به ریسک‌پذیری	-۰,۰۷۳	۰,۸۹۰	۰,۳۷۴	رد
۱-۴	ارتباط مثبت با دیگران ← تمایل به ریسک‌پذیری ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۶۸	۲,۱۱۹	۰,۰۳۵	عدم رد
۲-۴	تسلط بر محیط ← تمایل به ریسک‌پذیری تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۷۱	۱,۴۲۸	۰,۱۵۴	رد
۳-۴	خودمختاری ← تمایل به ریسک‌پذیری ← تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۸۶	۱,۸۸۱	۰,۰۶۱	رد
۴-۴	رشد شخصی ← تمایل به ریسک‌پذیری تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۸۷	۱,۸۵	۰,۰۶۵	رد
۵-۴	زندگی هدفمند ← تمایل به ریسک‌پذیری تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۲۹	۰,۸۸۴	۰,۳۷۷	رد
۶-۴	پذیرش خود ← تمایل به ریسک‌پذیری تصمیم‌گیری اخلاقی	-۰,۰۶۸	۰,۸۰۲	۰,۴۲۳	رد

۶- بحث و نتیجه‌گیری

شیوع رفتارهای غیراخلاقی در سازمان‌ها، هزینه‌های کلان اجتماعی و اقتصادی بر سازمان‌ها تحمیل می‌کند. تصمیم‌گیری اخلاقی در حسابداری و حسابرسی به چالشی همیشگی برای حرفه تبدیل شده است. صنعت کاشی و سرامیک یکی از پررونق‌ترین صنایع استان یزد می‌باشد و نقش مهمی در اقتصاد استان یزد ایفا می‌نماید. تعدد کارخانجات، بنگاه‌ها و معادن مرتبط با این صنعت در استان مزیت مهم یزد در تولید کاشی و سرامیک به حساب می‌آید. حسابداران صنعت کاشی استان یزد نیز به عنوان بخشی از جامعه حسابداران ایران ممکن است با چالش‌های تصمیم‌گیری اخلاقی مواجه باشند و عوامل روانشناختی و رفتاری بر تصمیم‌گیری آنها نیز موثر است. لذا در این پژوهش تاثیر بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران شرکت‌های کاشی استان یزد با نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش حاکی از عدم تاثیر معنی‌دار بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی می‌باشد. با وجود اینکه به لحاظ نظری انتظار می‌رفت بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر مثبت و معنی‌داری داشته باشد، اما چنین نتیجه‌ای در نمونه مورد بررسی یافت نشد. از آنجایی که مردمان یزد محافظه‌کار و سازگار با محیط هستند، این یافته شاید بخاطر سایر عوامل غیرمرتبط با موضوع این پژوهش از جمله تمایل حسابداران صنعت کاشی استان یزد به سازگاری با کارفرما و امنیت شغلی و جلب رضایت کارفرما باشد. این یافته‌ها بر خلاف یافته‌های حسین پور و همکاران (۱۴۰۰)، بشیری منش و داوودی (۱۴۰۱)، اکرم احمد و عبیدالشبیل (۲۰۱۹) می‌باشد.

نتایج آزمون فرضیه دوم نشان داد در سطح اطمینان ۹۵٪ بهزیستی روانشناختی بر تمایل به ریسک‌پذیری تاثیر مثبت و معنی‌دار دارد و با افزایش سطح بهزیستی روانشناختی، میزان تمایل به ریسک‌پذیری نیز افزایش می‌یابد، بنابراین فرضیه دوم تحقیق رد نمی‌شود. این یافته با ناتان و همکاران (۲۰۲۲) همخوانی دارد. بهزیستی روانشناختی، حالتی از سلامت است که بیانگر احساسات، رفتارها و شناخت‌های مثبت از ارتباط با خود، دیگران و طبیعت است. به عبارت دیگر با توجه به اینکه بهزیستی روانشناختی نشان‌دهنده توانایی فرد در انتخاب یا ایجاد محیط‌های مناسب با شرایط روانی خود، توانایی برقراری ارتباط مثبت با دیگران و همدلی با آنها، عدم ارزیابی فرد با معیارهای دیگران و توجه به معیارهای درونی خود و تاکید بر ادامه رشد و رویارویی با چالش‌ها یا وظایف جدید در دوره‌های مختلف زندگی و اعتماد به نفس و توانایی فرد در مدیریت شرایط عدم قطعیت و وجود ریسک است، بر ریسک‌پذیری که عاملی در اتخاذ تصمیمات مناسب طی فرآیندهای مختلف و در شرایط عدم قطعیت است تاثیر مثبت دارد.

با توجه به نتایج آزمون فرضیه سوم پژوهش، تمایل به ریسک‌پذیری فردی بر تصمیم‌گیری اخلاقی تاثیر منفی و معنی‌داری دارد و با افزایش تمایل به ریسک‌پذیری، میزان تصمیم‌گیری اخلاقی کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر حسابدارانی که تمایل کمتری به ریسک‌پذیری دارند از تاثیر عواقب کارهایشان بر خود و دیگران مطلع می‌باشند، به همین خاطر بهتر قادر هستند تا در موقعیت‌های دارای معضل اخلاقی تصمیم‌گیری اخلاقی داشته باشند. این یافته تحقیق با نتایج پژوهش دون و همکاران (۲۰۲۲) و آکسیانا و سوجانا (۲۰۱۹) مطابقت دارد. همچنین، یافته‌های این تحقیق مخالف نتایج پژوهش وینسون و همکاران (۲۰۲۰) و محمدبیگی و همکاران (۱۴۰۲) می‌باشد.

با توجه به نتایج فرضیه چهارم تحقیق حاضر بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی از طریق نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی تاثیر منفی و معنی‌داری دارد. نتایج حاصل از بررسی تاثیر غیرمستقیم هر یک از مولفه‌های بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی با

توجه به نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری نشان داد تنها مولفه ارتباط مثبت با دیگران منفی و معنی‌دار می‌باشد. لذا می‌توان اینگونه بیان کرد که هرچه تعاملات اجتماعی فرد بیشتر باشد و بهتر بتواند با دیگران ارتباط برقرار کند، سازگاری او با افکار، عقاید و باورهای افراد بیشتر است و به پشتوانه همین روابط دوستانه و تعاملات اجتماعی، فرد ریسک‌پذیرتر شده و قابلیت مدیریت ریسک و پیامدهای آن را در خود می‌یابد و در نتیجه حساسیت او در مورد مسائل اخلاقی کاهش می‌یابد.

نتایج این پژوهش می‌تواند اطلاعات سودمندی را برای سیاست‌گذاران، دانشجویان، استادان و پژوهشگران حرفه حسابداری و حسابرسی فراهم آورده و موجب بسط نتایج تحقیقات رفتاری در حوزه حسابداری شود. توجه به تاثیر بهزیستی روانشناختی بر بهبود قضاوت و تصمیم‌گیری دانشجویان و حسابداران حرفه‌ای و سایر فعالین در حرفه حسابداری و حسابرسی، سبب می‌شود سیاست‌گذاران در امر برنامه‌ریزی درسی دانشجویان و تدوین برنامه‌های حین خدمت کارکنان، کسب مهارت‌های نرم و برقراری ارتباط موثر فرد با خود و دیگران را نیز لحاظ کنند. مدیران شرکت‌ها نیز در زمان استخدام، اهتمام ویژه‌ای به جذب کارکنان مخصوصاً حسابداران با مجموعه مهارت‌های سخت و نرم مرتبط با شغل داشته باشند و همچنین، دانشجویان و حسابداران حرفه‌ای با لزوم مجهز نمودن خود به مهارت‌های لازم جهت بهبود تصمیم‌گیری اخلاقی آشنا شوند.

بر اساس یافته فرضیه اول مبنی بر عدم تاثیر معنی‌دار بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران صنعت کاشی استان یزد و وجود انتظار تاثیر مثبت بهزیستی روانشناختی بر تصمیم‌گیری اخلاقی بر اساس مبانی نظری و مطالعات پیشین، به حسابداران و کارکنان مالی صنعت کاشی استان یزد پیشنهاد می‌شود جهت بهبود تصمیم‌گیری اخلاقی به بهزیستی روانشناختی خود و ارتقای آن با شرکت در دوره‌های آموزشی مرتبط، توجه بیشتری نمایند. به مدیران این شرکت‌ها نیز پیشنهاد می‌شود در زمان استخدام حسابداران، آزمون‌های مربوط به تعیین بهزیستی روانشناختی از افراد گرفته شود و آموزش‌هایی جهت تقویت بهزیستی روانشناختی حسابداران در نظر گیرند تا تصمیم‌گیری اخلاقی کارکنان بهبود یابد و در نتیجه گزارش‌های مالی منصفانه‌تری تهیه شود. بر اساس یافته‌های فرضیه دوم، سوم و چهارم مبنی بر تاثیر مثبت و معنی‌دار بهزیستی روانشناختی بر تمایل به ریسک‌پذیری و تاثیر منفی تمایل به ریسک‌پذیری بر تصمیم‌گیری اخلاقی به مدیران شرکت‌های کاشی استان یزد پیشنهاد می‌شود با ایجاد راهبردهایی در جهت بهبود سلامت روانی، اعتماد به نفس و افزایش روحیه خودکنترلی کارکنان، ریسک‌پذیری آنها در جهت مثبت تقویت شود و ریسک‌پذیری در راستای مقاومت در برابر فشارهای کارفرما برای اعمال غیراخلاقی حسابداری و بهبود تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران

جهت‌دهی شود. علاوه بر آن به پژوهشگران پیشنهاد می‌گردد، سایر عوامل موثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران را شناسایی نموده و پژوهش فعلی را بر اساس سایر ویژگی‌های مثبت حسابداران که می‌تواند جهت تصمیم‌گیری اخلاقی و ارائه گزارش‌های صادقانه موثر باشد، بسط دهند. همچنین می‌توانند معیارهای اندازه‌گیری جدیدی برای متغیرهای این پژوهش پیشنهاد دهند.

برخی از عوامل ممکن است نتایج پژوهش را دچار محدودیت نماید. با توجه به اینکه نمونه مورد بررسی، حسابداران صنایع کاشی استان یزد می‌باشد، از این‌رو، نتایج پژوهش حاضر قابل‌تعمیم به جامعه حسابداران نمی‌باشد. همچنین، ممکن است افراد در تکمیل پرسشنامه، آنگونه که تمایل دارند باشند را در ارائه پاسخ لحاظ کرده باشند و یا افراد تحت شرایط روحی و روانی خاصی به سوالات پرسشنامه پاسخ داده باشند و این عوامل می‌تواند بر نتایج پژوهش موثر بوده باشد.

۷- تقدیر، تشکر و ملاحظه‌های اخلاقی

بدین وسیله نویسندگان مقاله از کلیه افرادی که با تکمیل پرسشنامه انجام پژوهش را امکان‌پذیر ساختند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

۸- پیوست: پرسشنامه‌ها

پرسشنامه پیش رو برای جمع‌آوری داده‌های یک کار پژوهشی در حوزه بهزیستی روانشناختی حسابداران ارسال شده است. از شما تقاضا دارم در صورتی که به عنوان حسابدار (مشاور مالی و مالیاتی، مدیر مالی، سرپرست حسابداری، حسابدار ارشد، حسابدار) می‌باشید، به پرسش‌ها پاسخ دهید. مشارکت شما در این پژوهش به هدایت پژوهشگر در دستیابی به اهداف خود کمک شایانی خواهد کرد. بنابراین، زمانی را که صرف پاسخ دادن به پرسش‌ها خواهید نمود، بسیار ارزشمند و موجب قدردانی است. پیشاپیش از همکاری صمیمانه شما کمال تشکر و قدردانی را دارم.

جنسیت: زن مرد

سن: ۲۰-۳۰ سال ۳۰-۴۰ سال ۴۰-۵۰ سال بیشتر از ۵۰ سال

میزان تحصیلات: دیپلم فوق دیپلم کارشناسی کارشناسی ارشد دکتری

سمت شغلی: مشاور مالی و مالیاتی مدیر مالی سرپرست حسابداری حسابدار ارشد حسابدار

سابقه کار: ۱-۱۰ سال ۱۰-۲۰ سال ۲۰-۳۰ سال بیشتر از ۳۰ سال

پرسشنامه بهزیستی روانشناختی

سوالات زیر درباره احساس شما درباره خود و زندگی‌تان می‌باشد. میزان موافقت خود را با یکی از گزینه‌های روبه‌رو انتخاب کنید. هیچ پاسخ درست و غلطی وجود ندارد.

ردیف	سوالات	کاملاً مخالفم	تا حدی مخالفم	مخالفم	موافقم	تا حدی موافقم	کاملاً موافقم
	اکثر افراد مر شخصی دوست داشتنی و مهربان می‌دانند.						
۲	بعضی اوقات من شیوه عمل یا تفکر خود را تغییر می‌دهم تا بیشتر شبیه اطرافیان خود باشم.						
۳	بطور کلی من مسئول وضع کنونی‌ام هستم.						
۴	به فعالیت‌هایی که افق دید مرا وسعت می‌دهند علاقه‌مند نیستم.						
۵	وقتی به آنچه در گذشته انجام داده‌ام و به آنچه که امیدوارم در آینده انجام دهم فکر می‌کنم، احساس خوبی پیدا می‌کنم.						
۶	هنگامی که داستان زندگی خود را مرور می‌کنم، از آنچه برایم پیش آمده است خشنود می‌شوم.						
۷	حفظ روابط صمیمی برای من مشکل و ناکام‌کننده بوده است.						
۸	از ابراز نظرات خود حتی اگر برخلاف با سایرین باشد، ترسی ندارم.						
۹	نیازهای زندگی روزانه اغلب مرا از پا در می‌آورد.						
۱۰	به طور کلی احساس می‌کنم که با گذر زمان چیزهای بیشتری درباره خودم یاد می‌گیرم.						
۱۱	من برای حال زندگی می‌کنم و واقعا به آینده فکر نمی‌کنم.						
۱۲	به طور کلی احساس مثبت و اطمینان بخشی درباره خود دارم.						
۱۳	اغلب احساس تنهایی می‌کنم، چون دوستان صمیمی کمی دارم که بتوانم مسائل مورد توجهم را با آنان در میان بگذارم.						
۱۴	آنچه که دیگران انجام می‌دهند، معمولاً تصمیم‌های مرا تحت تاثیر قرار نمی‌دهد.						
۱۵	با افراد و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنم هماهنگ نیستم.						
۱۶	دوست دارم چیزهای تازه را امتحان کنم.						
۱۷	تمایل دارم بر زمان حال متمرکز شوم، چون آینده همیشه برای من مشکل‌آفرین است.						
۱۸	احساس می‌کنم بسیاری از افرادی که می‌شناسم، در زندگی موفق‌تر از من بوده‌اند.						
۱۹	از گفتگوهای شخصی و متقابل با اعضای خانواده یا دوستان لذت می‌برم.						
۲۰	درباره آنچه که دیگران در مورد من فکر می‌کنند نگران هستم.						

					۲۱	در مدیریت بسیاری از مسئولیت‌های زندگی روزانه‌ام موفق هستم.
					۲۲	شرایط فعلی زندگی‌ام خوب است، دوست ندارم شیوه‌های جدید انجام امور را امتحان کنم.
					۲۳	احساس می‌کنم زندگی‌ام هدفمند و جهت‌دار است.
					۲۴	اگر فرصتی دست دهد باید چیزهای زیادی را درباره خودم تغییر دهم.
					۲۵	هنگامی که دوستان صمیمی با من در مورد مشکلات‌شان صحبت می‌کنند، گوش دادن به مشکلات آنان برایم خیلی مهم است.
					۲۶	احساس رضایت از خودم، مهم‌تر از تایید دیگران است.
					۲۷	اغلب احساس می‌کنم در برابر مسئولیت‌ها کم می‌آورم.
					۲۸	فکر می‌کنم تجرب جدیدی که باعث به چالش کشیدن فکر آدم درباره خود و جهان می‌شود، مهم است.
					۲۹	فعالیت‌های روزانه من اغلب ناچیز و بی‌اهمیت به نظر می‌رسد.
					۳۰	بیشتر جنبه‌های شخصیت خود را دوست دارم.
					۳۱	هنگامی که نیاز به صحبت کردن دارم، گوش شنوایی را برای حرف‌هایم نمی‌یابم.
					۳۲	افراد مصمم بر من تاثیر می‌گذارند.
					۳۳	در صورت نارضایتی از زندگی‌ام، گام‌های موثری برای تغییر آن برمی‌دارم.
					۳۴	وقتی فکر می‌کنم می‌بینم طی سال‌های گذشته پیشرفت زیادی نکرده‌ام.
					۳۵	درباره آنچه که سعی می‌کنم در زندگی خود بدست آورم، احساس خوبی ندارم.
					۳۶	در گذشته اشتباهاتی را مرتکب شده‌ام، اما در کل احساس می‌کنم همه چیز به بهترین نحو انجام شده است.
					۳۷	تمایل دارم از دوستی‌هایم چیزهای زیادی بدست آورم.
					۳۸	افراد به ندرت با من در مورد انجام کارهایی که تمایل به انجام آنها ندارم، صحبت می‌کنند.
					۳۹	در کل در رسیدگی به امور شخصی و مالی خودم موفق هستم.
					۴۰	از نظر من افراد در هر سنی می‌توانند به رشد و پیشرفت خود ادامه دهند.
					۴۱	در گذشته اهدافی را برای خودم تعیین می‌کردم، اما امروز این کار از نظر من اتلاف وقت است.

					۴۲	به طرق مختلف از موفقیت‌هایم در زندگی احساس ناامیدی می‌کنم.
					۴۳	به نظر من اکثر افراد دیگر، نسبت به من دوستان بیشتری دارند.
					۴۴	همه‌هنگ بودن با دیگران در مقایسه با پافشاری بر اصول و عقاید خود برایم مهم‌تر است.
					۴۵	از اینکه نمی‌توانم از عهده کارهای روزانه‌ای که باید انجام دهم برآیم احساس استرس می‌کنم.
					۴۶	گذشت زمان باعث شده است که بینش بیشتری درباره زندگی به‌دست آورم. این بینش مرا قوی و توانمند کرده است.
					۴۷	از برنامه‌ریزی برای آینده و تلاش برای محقق ساختن این برنامه‌ها لذت می‌برم.
					۴۸	اکثراً به شخصیت و زندگی خود افتخار می‌کنم.
					۴۹	افراد مرا به عنوان فردی که تمایل دارد وقتش را با دیگران سپری کند، توصیف می‌کنند.
					۵۰	به نظرات خود اطمینان دارم اگر چه آنها بر خلاف نظر جمع باشند.
					۵۱	به خوبی زمان را مدیریت می‌کنم تا بتوانم هرچیزی را که باید انجام بدهم، در برنامه ام بگنجانم.
					۵۲	احساس می‌کنم که در طی زمان به عنوان یک فرد پیشرفت زیادی داشته‌ام.
					۵۳	در انجام برنامه‌هایی که برای خود تعیین نموده‌ام، فرد فعالی هستم.
					۵۴	به زندگی بسیاری از افراد غبطه می‌خورم.
					۵۵	روابط گرم و همراه با اعتماد زیاد را با دیگران تجربه نکرده‌ام.
					۵۶	اظهار نظر در مورد مسائل جنجال برانگیز برایم مشکل است.
					۵۷	زندگی روزانه من شلوغ است اما از اینکه همه کارها را انجام می‌دهم احساس رضایت می‌کنم.
					۵۸	از قرار گرفتن در موقعیت‌هایی که مرا ملزم می‌کند شیوه‌های قدیمی و آشنای انجام امور را تغییر دهم، لذت نمی‌برم.
					۵۹	بعضی از افراد بی‌هدف زندگی خود را سپری می‌کنند، اما من از آن دسته افراد نیستم.
					۶۰	نگرش من درباره خودم احتمالاً به اندازه نگرش اکثر افراد دیگر درباره خودشان مثبت نیست.
					۶۱	در مورد دوستی‌هایم، اغلب فکر می‌کنم که فردی هستم که بیرون ایستاده‌ام و به درون نگاه می‌کنم (یک تماشاگر از بیرون هستم)

					۶۲	اغلب، نظرم در مورد تصمیماتم در صورت مخالفت دوستان یا خانواده تغییر می‌کند.
					۶۳	هنگامی که تلاش می‌کنم در مورد فعالیت‌های روزانه خود برنامه‌ریزی کنم دچار ناکامی می‌شوم، چرا که هرگز کارهایی را که برای انجام‌دادن تعیین کرده بودم را نمی‌توانم انجام دهم.
					۶۴	برای من زندگی فرایند مداومی از یادگیری، تغییر و رشد بوده است.
					۶۵	بعضی اوقات احساس می‌کنم که همه آنچه را که باید در زندگی انجام دهم، انجام داده‌ام.
					۶۶	روزهای بسیاری از خواب بیدار می‌شوم و در مورد شیوه‌ای که زندگی کرده‌ام احساس ناامیدی می‌کنم.
					۶۷	می‌دانم که می‌توانم به دوستانم اعتماد کنم و آنها می‌دانند که می‌توانند به من اعتماد کنند.
					۶۸	کسی نیستم که در برابر فشارهای اجتماعی برای فکرکردن یا عمل کردن به شیوه‌های خاص، تسلیم شوم.
					۶۹	تلاش‌هایم برای یافتن فعالیت‌ها و روابطی که نیاز دارم، کاملاً موفقیت‌آمیز بوده است.
					۷۰	از اینکه می‌بینم دیدگاه‌هایم طی سال‌های گذشته تغییر کرده و کامل‌تر شده لذت می‌برم.
					۷۱	اهداف من در زندگی بیشتر منبع خشنودی و نه ناکامی من بوده است.
					۷۲	گذشته با فراز و نشیب‌هایی همراه بوده است. اما به طور کلی نمی‌خواهم آنرا تغییر دهم.
					۷۳	در هنگام گفتگو با دیگران راحت حرف خود را زدن برایم امری مشکل است.
					۷۴	برایم مهم است که افراد دیگر چگونه انتخاب‌هایی را که در زندگی داشته‌ام ارزیابی کنند.
					۷۵	در سازماندهی زندگی خود به شیوه‌ای که از آن احساس رضایت کنم دچار مشکل هستم.
					۷۶	مدت‌ها قبل تلاش برای ایجاد تغییرات یا اصلاحات بزرگ در زندگی‌ام را رها کرده‌ام.
					۷۷	از فکر کردن درباره موفقیت‌های زندگی‌ام در گذشته احساس رضایت می‌کنم.
					۷۸	هنگامی که خودم را با دوستان و آشنایان مقایسه می‌کنم، احساس رضایت می‌کنم.

						۷۹	من و دوستانم درباره مشکلات با همدیگر همدردی می‌کنیم.
						۸۰	درباره خودم بر اساس آنچه که فکر می‌کنم مهم است، قضاوت می‌کنم و نه بر اساس ارزش‌هایی که دیگران فکر می‌کنند درست است.
						۸۱	توانسته‌ام خانه و سبک زندگی دلخواهم را برای خود ایجاد کنم.
						۸۲	این جمله که پیر را تعلیم دادن مشکل است، حقیقت دارد.
						۸۳	در تحلیل نهایی، مطمئن نیستم که زندگی‌ام ارزشمند باشد.
						۸۴	هر فرد دارای نقاط ضعفی می‌باشد، اما احساس می‌کنم سهم من از این نقاط ضعف بیشتر است.

پرسشنامه تصمیم‌گیری اخلاقی

۱- به عنوان مسئول مالی شرکت، از شما خواسته می‌شود که در راه بیشتر نشان دادن سود با سایرین همکاری نمایید. در این راستا از شما خواسته می‌شود تا برآورد مخارج مربوط به خدمات پس از فروش محصول، هزینه‌های گارانتی و منسوخ‌شدن محصول را موقتاً به سطحی پایین‌تر از آنچه که باور دارید مناسب است، تخمین بزنید. چقدر احتمال دارد این کار را انجام دهید؟

۰٪ ۱۰٪ ۲۰٪ ۳۰٪ ۴۰٪ ۵۰٪ ۶۰٪ ۷۰٪ ۸۰٪ ۹۰٪ ۱۰۰٪

۲- هیات مدیره شرکت نگران این است که سود شرکت به میزان سود هدفی برسد که منجر به پاداش بیشتر برای آن‌ها می‌شود. در این راستا برای کمک به دستیابی به این سطح از سود از شما می‌خواهند که ثبت هزینه‌هایی خاص را به تعویق بیندازید و به سال بعد منتقل کنید تا شرکت مجبور به گزارش این هزینه‌ها در سال جاری نباشد. چقدر احتمال دارد این کار را انجام دهید؟

۰٪ ۱۰٪ ۲۰٪ ۳۰٪ ۴۰٪ ۵۰٪ ۶۰٪ ۷۰٪ ۸۰٪ ۹۰٪ ۱۰۰٪

۳- موضوعی بسیار مهم برای ادامه حیات هیات مدیره شرکت رخ داده است و اکنون شرکت به دنبال تامین مالی جدید می‌باشد. یکی از افراد بسیار نزدیک به مدیر عامل شرکت از دفتر مدیر عامل با شما تماس گرفته است. سود کم شرکت می‌تواند دریافت وام را به مخاطره انداخته و هزینه بهره زیادی را به شرکت تحمیل نماید. او از شما می‌خواهد بدون هیچ‌اما و اگری، هر کاری که برای رسیدن به سود مورد نظر لازم است را انجام دهید و اضافه می‌کند «ما روی شما حساب می‌کنیم». مدیران ارشد به شما می‌گویند تنها راه برای انجام این دستور این است که از طریق تخمین کمتر از واقع حسابداری مانند مطالبات مشکوک‌الوصول، هزینه استهلاک، ذخیره مربوط به نقص و تضمین محصولات و گارانتی کالا سود شرکت را مدیریت کنید. به شما گفته شده که حسابرس مستقل این موضوع را کشف نخواهد کرد. چقدر احتمال دارد که شما این درخواست را قبول کنید؟

۰٪ ۱۰٪ ۲۰٪ ۳۰٪ ۴۰٪ ۵۰٪ ۶۰٪ ۷۰٪ ۸۰٪ ۹۰٪ ۱۰۰٪

۴-مدیران ارشد از شما می‌خواهند از آنجا که دستیابی به اهداف بودجه شده برای شرکت بسیار حیاتی است، سعی کنید هزینه‌های مختلف را بیشتر از واقع برآورد کنید تا دستیابی به اهداف و صرفه‌جویی در هزینه بر اساس بودجه راحت‌تر باشد. چقدر احتمال دارد که شما در صورت‌های مالی شرکت، هزینه‌ها را بیشتر از واقع گزارش نمایید؟

۰٪ ۱۰٪ ۲۰٪ ۳۰٪ ۴۰٪ ۵۰٪ ۶۰٪ ۷۰٪ ۸۰٪ ۹۰٪ ۱۰۰٪

۵-مدیران ارشد از شما می‌خواهند با برگشت دادن قسمتی از زیان کاهش ارزش دارایی‌های شرکت که در سال قبل شناسایی و در صورت‌های مالی گزارش شده می‌توان شرکت را از زیان‌دهی در سال جاری خارج کرد. البته در سال بعد با احتمال زیاد شرکت وارد مرحله رونق شده و سهامداران از این موضوع راضی هستند. چقدر احتمال دارد که شما این درخواست را قبول کنید؟

۰٪ ۱۰٪ ۲۰٪ ۳۰٪ ۴۰٪ ۵۰٪ ۶۰٪ ۷۰٪ ۸۰٪ ۹۰٪ ۱۰۰٪

پرسشنامه ریسک‌پذیری

کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	کاملاً مخالفم	لطفأً با توجه به موارد ذکر شده میزان موافقت خود را با یکی از گزینه های روبرو انتخاب کنید:
					از ریسک‌پذیری لذت می‌برم.
					سعی می‌کنم از موقعیت‌هایی که نتایج نامشخصی دارند، اجتناب کنم.
					در صورتی که انجام کاری سود بالایی داشته باشد، ریسک کردن مرا آزار نمی‌دهد.
					در تمام جنبه‌های زندگی‌ام، امنیت یک فاکتور مهم است.
					دیگران به من گفته‌اند که از ریسک کردن لذت می‌برم.
					وقتی گزینه دیگری وجود داشته باشد به ندرت ریسک می‌کنم.

فهرست منابع:

ایمر، فرشید؛ گرکز، منصور. (۱۴۰۰)، بررسی تاثیر شهود اجتماعی در تصمیم‌گیری و اهمیت آن در آموزش اخلاق حسابداری، پژوهش‌های مالی و رفتاری در حسابداری، شماره ۱، صص ۳۵-۲۱.

آراد، حامد؛ مشعشعی، سیدمحمد؛ بیان فر، فاطمه. (۱۴۰۱)، تجاری سازی حسابرسی و بهزیستی روانی حسابرسان: تحلیلی از محیط حسابرسی ایران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۱، صص ۲۵-۱.

باباجانی، جعفر؛ ثقفی، علی؛ رستگارمقدم، هیوا. (۱۳۹۹)، مدل سه بعدی آموزش صلاحیت‌های اخلاقی در رشته حسابداری، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال پنجم، شماره ۱۰، صص ۱-۲۸.

بشیری‌منش، نازنین؛ داوودی، شیما. (۱۴۰۱)، تاثیر بهزیستی ذهنی بر تجربه شغلی و حرفه‌ای حساب‌برسان مستقل بخش عمومی، دو فصلنامه علمی حسابداری دولتی، صص ۱۲۰-۱۰۱.

بیانی، علی‌اصغر؛ محمدکوچکی، عاشور؛ بیانی، محمد. (۱۳۸۷)، روایی و پایایی مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف، مجله روانپزشکی و روان‌شناسی ایران، سال چهارم، شماره ۲، صص ۱۴۶-۱۵۱.

پارسائیان، علی؛ اعرابی، سیدمحمد. (۱۴۰۱)، مبانی رفتار سازمانی، تهران: انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

توکلی، سعید. (۱۳۸۵)، مدیریت ریسک و عوامل موثر بر ریسک‌پذیری، همایش هماهنگی ارگان‌های دریایی کشور، شماره ۱۴.

حبیبی، آرش؛ جلال‌نیا، راحله. (۱۴۰۱)، حداقل مربعات جزئی، تهران: انتشارات نارون. حسین پور، سعید؛ خردیار، سینا؛ خوزین، علی؛ محمدی نوده، فاضل. (۱۴۰۰)، بررسی اثر سلامت روانی و کمال‌گرایی بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران با نقش میانجی اهمال‌کاری، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال ششم، شماره ۱۱، صص ۱۲۱-۹۳.

خداپرست، فاطمه؛ امیدی خانکهدانی، مجید. (۱۴۰۰)، اثربخشی درمان پذیرش و تعهد بر بهزیستی روان‌شناختی، کیفیت زندگی و فرسودگی شغلی حسابداران شرکت‌های فعال در منطقه آزاد چابهار، حسابداری سلامت، سال دهم، شماره ۱، صص ۲۸-۴۷.

رحمانی‌نیا، احسان؛ پورزمانی، زهرا؛ گلپایگانی، آیدا. (۱۴۰۰)، بررسی تأثیرپذیری تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران حرفه‌ای از ویژگی‌های شخصیتی و رفتاریشان، پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای (پژوهش‌های حسابرسی)، سال یکم، شماره ۲، صص ۸۵-۵۷.

رویایی، رمضانعلی؛ رضانی، علی‌اکبر. (۱۳۹۳)، فلسفه اخلاق: اخلاق حرفه‌ای کسب و کار، اخلاق حرفه‌ای حسابداری، تهران، کتابخانه فرهنگ.

رویایی، رمضانعلی؛ محمدی، مهدی. (۱۳۹۰)، اخلاق و حرفه‌ای‌گرایی در حسابداری: مفاهیم بنیادی، نظام‌های اخلاقی، چارچوب تحلیلی، بررسی موارد خاص، تهران، کتابخانه فرهنگ.

- علیزاده، حمید؛ کاوه قهفرخی، منیژه؛ یوسفی لویه، مجید؛ روحی، علیرضا. (۱۳۹۱)، تدوین برنامه پروش تاب‌آوری و بررسی تأثیر آن بر بهزیستی روانی نوجوانان با اختلال‌های رفتاری برون نمود و درون نمود، فصلنامه ایرانی کودکان استثنایی، سال دوازدهم، شماره ۳.
- فخاری حسین؛ فضل‌اله پورنقارچی، مهران. (۱۴۰۱)، تأثیر سرمایه روانشناختی بر انگیزه پیشرفت، قضاوت حساب‌رسان و عملکرد موسسه‌های حسابرسی، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال هفتم، شماره ۱۳، صص ۱۵۴-۱۹۹.
- کرمی، شیوا؛ دهقان، عبدالمجید؛ خدادادی، عباس. (۱۳۹۹)، نقش ابعاد تصمیم‌گیری و ریسک‌پذیری بر عملکرد مدیران مالی (مورد مطالعه: صنعت بانکداری)، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، سال سیزدهم، شماره ۴، صص ۳۳-۵۰.
- کریم‌زاده، محمد. (۱۳۸۶)، بررسی و تعیین رابطه بین ریسک سیستمی و کارایی، سود و فروش در شرکت‌های سرمایه‌گذاری پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد.
- لاری سمنانی، بهروز. (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر حالت‌های روحی در ریسک‌پذیری سرمایه‌گذاران بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت دارایی و تأمین مالی، سال ششم، شماره ۱، صص ۱۲۰-۱۰۷.
- لطفی‌کار، طیبه؛ قیطاسی، فرشته؛ لطفی‌کار، زینب. (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر بهزیستی روانشناختی بر کیفیت گزارش حساب‌رسان، دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- محمدبیگی، عرفان؛ عارف منش، زهره؛ دهقانی اشکذری، محمدمهدی. (۱۴۰۲)، فرهنگ و مولفه‌های تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران رسمی: نقش میانجی تمایل به ریسک‌پذیری فردی، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال پانزدهم، شماره ۵۹، صص ۱-۲۸.
- مشغولی چافی، رحمت؛ صمدی لرگانی، محمود؛ خلعتبری کیماسی، عبدالصمد. (۱۴۰۰)، الگوی تصمیم‌گیری اخلاقی یکپارچه در جامعه حسابداران رسمی با استفاده از نظریه داده بنیاد، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال دهم، شماره ۳۸.
- مقدم، عبدالکریم؛ امیدی، اقبال؛ مومنی، علیرضا. (۱۴۰۰)، بررسی رابطه هوش هیجانی، تصمیم‌گیری اخلاقی و سبک زندگی دانشجویان حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی، سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، سال پنجم، شماره ۵، صص ۱۹۵-۲۰۰.

- موحد، احمد؛ عباسی، زهره. (۱۳۹۸)، نقش ابعاد توانمندسازی روانشناختی در پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی کارکنان شبکه بهداشت و درمان، نشریه مدیریت بهداشت و درمان (نظام سلامت)، سال دهم، شماره ۱، صص ۶۶-۵۳.
- مومنی، منصور؛ فعال قیومی، علی. (۱۳۸۶)، تحلیل‌های آماری با استفاده از SPSS، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، نشر نو، چاپ دوم.
- مهرانی، ساسان؛ ثقفی، علی؛ موسی‌خانی، محمد؛ سپاسی، سحر. (۱۳۹۰)، عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری اخلاقی حسابداران رسمی ایران، اخلاق در علوم و فناوری، سال ششم، شماره ۳، صص ۱۲-۶.
- Akram Ahmad, M., and S. Obeid Al-Shbiel. ۲۰۱۹. The effect of ethical leadership on management accountants' performance: The mediating role of psychological well-being. *Problems and Perspectives in Management* ۱۷(۲): ۲۴۱-۲۲۸.
- Aksiana, I. B., and I. K. Sujana. ۲۰۱۹. Effect of Risk Preference, Professional Domination, Information, and Professional Relationship on Ethical Decision Making of Tax Consultants. *International Research Journal of Management, IT and Social Sciences* ۶(۴): ۱۷۴-۱۷۹ .
- Bar-On, R. ۱۹۸۸. The development of a concept of psychological well-being, A thesis submitted to the Psychology Department of Rhodes University in Fulfilment of the requirement for the degree of Doctor of Philosophy.
- Basson, N. ۲۰۰۸. The influence of psychological factors on the subjective wellbeing of adolescents, Doctoral dissertation, University of the Free State, South Africa.
- Blasco-Belled, A., and C. Alsinet. ۲۰۲۲. The architecture of psychological well-being: A network analysis study of the Ryff Psychological Well-Being Scale. *Journal of Psychology* ۶۳ (۳): ۱۹۹-۲۰۷.
- Bourke, M., W. Kinsella, and P. Prendeville. ۲۰۱۹. The Implementation of an Ethical Education Curriculum in Secondary Schools in Ireland. *Education Sciences* ۱۰(۱): ۱۰۰-۱۲۴.
- Casali, G. L., and M. Perano. ۲۰۲۱. Forty years of research on factors influencing ethical decision making: Establishing a future research agenda. *Journal of Business Research* ۱۳۲: ۶۱۴-۶۳۰.
- Doan, N., T. Ta, H. Chu, A. Le, M. Le, T. Pham, and T. Vuong. ۲۰۲۲. Cultural Factors Affecting Tendency of Ethical Decision-Making by

- Accounting Students: An Empirical Study in Vietnam. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business* ۹(۲): ۱۵۹-۱۶۸.
- Evans, J., R. Hannan, R. Krishnan, and D. Moser. ۲۰۰۱. Honesty in Managerial Reporting. *The Accounting Review* ۷۶(۴): ۵۹۹-۵۳۷.
- Fama, E. ۱۹۹۸. Market efficiency, long terms returns and behavioral finance. *Jornal of Financial Economics* ۴۹: ۳۰۶-۲۸۳.
- García-Marzá, D. ۲۰۰۵. Trust and dialogue: Theoretical approaches to ethics auditing. *Journal of Business Ethics* ۵۷(۳): ۲۰۹-۲۱۹.
- Grant, A. ۲۰۰۸. Does Intrinsic Motivation Fuel the Prosocial Fire? Motivational Synergy in Predicting Persistence, Performance, and Productivity. *Journal of Applied Psychology* ۶ (۳): ۴۵۳-۴۴۷.
- Hu, L., and P. Bentler. ۱۹۹۹. Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling* ۶(۱): ۱-۵۵.
- Jackson, D. N. ۱۹۹۴. Jackson Personality Inventory- Revised manual. Port Huron, MI: Sigma Assessment System, Inc.
- Jackson, D. N., L. Hourany, and N. J. Vidmar. ۱۹۷۲. A four-dimensional interpretation of risk taking. *Journal of Personality* ۴۰:۴۸۳-۵۰۱.
- Kannadhasan, M. ۲۰۱۵. Retail investors financial risk tolerance and their risk-taking behaviour: the role of demographics as differentiating and classifying factors. *IIMB Management Review* ۲۷: ۱۷۵-۱۸۴.
- Koenig, H. G. ۱۹۹۸. Handbook of religion and mental health, New York: Academic Press. translate by: Shabani, Avaye noor Publications.
- Krisna Yana, P., N. Rasmini, I. Budiarta, I. Badera. ۲۰۲۲. The Effect of Role Stress and Selfefficacy on Audit Judgment Auditors with Psychological Well-being Aspects as Moderating Variables. *International Journal of Mechanical Engineering* ۷(۲): ۳۸۹-۴۷۰.
- Lowe, D. J., and P. M. Reckers. ۲۰۱۲. An examination of the contribution of dispositional affect on ethical lapses. *Journal of business ethics* ۱۱۱(۲):۱۷۹-۱۹۳.
- Mackinnon, A., A. Jorm, H. Christensen, A. Korten, P. Jacomb, and B. Rodgers. ۱۹۹۹. A short form of the positive and negative affect schedule: evaluation of factorial validity and invariance across demographic variables in a community sample, *Personality and Individual Differences* ۱۶ (۲۷):۴۰۵-۴۱۶.

- Morgan-Lowes, K. L., P. J. F. Clarke, K. J. Hoiles, C. Y. Shu, H. J. Watson, P. D. Dunlop, and S. J. Egan. ۲۰۱۹. The relationships between perfectionism, anxiety and depression across time in paediatric eating disorders. *Eating Behaviors* ۳۴:۱۰۱-۳۰۵.
- Nga Thanh, D., T. Trang Thu, C. Ha Thi Thanh, L. Anh Thi Quynh, L. May Thi, P. Tuan Hoang, and V. Thao Thu. ۲۰۲۲. Cultural Factors Affecting Tendency of Ethical Decision-Making by Accounting Students: An Empirical Study in Vietnam ۹:۱۵۹-۱۶۸ (۲).
- Pompian, M., and Badri, A translation. ۲۰۱۵. *Behavioral Finance & Wealth Management*, Kayhan Publishing Company.
- Reckers, P., and M. Samuelson. ۲۰۱۶. Toward resolving the debate surrounding slippery slope versus licensing behavior: The importance of individual differences in accounting ethical decision making. *Advances in accounting* ۳۴:۱-۱۶.
- Ryff, C. ۱۹۸۹. Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psycholog* ۵۷(۶): ۱۰۸۱-۱۰۶۹.
- Salleh, F., and M. D. Ibrahim. ۲۰۱۱. Demographic characteristics differences of risk taking propensity among micro and small business owners in Malaysia. *International Journal of Business and Social Science* ۲(۹): ۳۸-۴۹.
- Sheehan, N., and J. Schmidt. ۲۰۱۵. Preparing accounting students for ethical decision making: Developing individual codes of conduct based on personal values. *Journal of Accounting Education* ۳(۳۳):۱۹۷-۱۸۳.
- Shepherd, D., C. Krägeloh, C. Ryan, and G. Schofield. ۲۰۱۲. Psychological Well-Being, Self-Reported Physical Activity Levels and Attitudes to Physical Activity in a Sample of New Zealand Adolescent Femalesy. *Psychology* ۴ (۳):۴۴۷-۴۵۳.
- Vinson, J., M. Curtis, T. Conover, and L. Chui. ۲۰۲۰. Ethical relativism in accounting: A cross-cultural examination of the influence of culture and risk-taking propensity on ethical decision-making. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* ۴۱(۲):۱۱۲-۲۱۷.